

บทที่ ๓

สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี

การศึกษาเรื่อง “ศึกษาพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕” เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี โดยข้อมูลที่ได้แบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ เป็นข้อมูลขั้นปฐมภูมิ ส่วนที่ ๒ เป็นข้อมูลขั้นทุติยภูมิและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสำรวจ สัมภาษณ์ กลุ่มประชากรที่ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่และนอกพื้นที่ ประกอบด้วย

๑. กลุ่มผู้รู้ (KI=Key Informants)
๒. กลุ่มผู้ปฏิบัติ (CI=Casual informants)
๓. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (GI=General Informants)

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้ง ๓ ด้วยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และนำเสนอข้อมูลในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ โดยอธิบายขยายความเป็นลำดับ ตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ สภาพปัจจุบันของการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดกาญจนบุรี

คณะสงฆ์โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริที่จะเสริมสร้างและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล ๕ มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามแนวทางของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จำนวน ๕,๙๑๔ หน่วยทั่วประเทศ ที่ได้ดำเนินการตามหัวข้ออบรม ๘ หัวข้อ คือ ศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวทิตาธรรม และสามัคคีธรรม โดยมอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับคณะสงฆ์ หน่วยงานราชการ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรเครือข่ายชาวพุทธ ได้ขับเคลื่อนโครงการเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าว โดยกำหนดเป้าหมายทุกตำบล ทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ พร้อมทั้งตั้งเป้าตัวชี้วัด ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม ภายใน ๔ ปี (ปี ๒๕๕๗- ๒๕๖๐)

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดชายแดนไทย-พม่า มีพื้นที่มากกว่า ๑๒ ล้านไร่ หรือ ๑๙,๔๘๓,๑๔๘ ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นลำดับสามของประเทศ ระยะทางจากทิศใต้จดเหนือ ตั้งแต่ตำบลดอนขมิ้น อำเภอลาดหญ้า ถึงตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรีเกือบ ๓๐๐ กิโลเมตร ประกอบด้วย ๑๓ อำเภอ ๙๘ ตำบล ๙๕๙ หมู่บ้าน จำนวนประชากร ๘๓๗,๕๙๙ คน ชาย ๔๒๐,๔๖๗ คน หญิง ๔๑๗,๑๓๒ คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๖๒๐,๕๐๘ คน มีหมู่บ้านทุรกันดารจำนวนมาก ตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทยห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๑๒๙ กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดตากและจังหวัดอุทัยธานี

ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดสุพรรณบุรีและนครปฐม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ประเทศสหภาพพม่า
ข้อมูลด้านการปกครอง จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๓ อำเภอ ๙๘ ตำบล ๙๕๙ หมู่บ้าน การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น	
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	จำนวน ๑ แห่ง
เทศบาลเมือง	จำนวน ๒ แห่ง
เทศบาลตำบล	จำนวน ๔๗ แห่ง
องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๗๒ แห่ง จำนวนวัดในจังหวัดกาญจนบุรี ๕๘๑ วัด ^๑	
มหานิกาย	๕๕๖ วัด
ธรรมยุตินิกาย	๒๐ วัด
คณะสงฆ์จีนนิกาย	๒ วัด
คณะสงฆ์อนัมนิกาย	๓ วัด
พระอารามหลวง	๓ วัด
มหานิกาย	๓ วัด
ธรรมยุตินิกาย	- วัด
วัดราษฎร์	๕๗๔ วัด
มหานิกาย	๕๔๙ วัด
ธรรมยุตินิกาย	๒๐ วัด
จีนนิกาย	๒ วัด
อนัมนิกาย	๓ วัด ^๒

จังหวัดกาญจนบุรี มีประชากร จำนวน จำนวนประชากร ๘๓๗,๕๙๙ คน มีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๖๑๕,๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๕ เป็นลำดับที่ ๒๔ ของประเทศ โดยเรียงลำดับตามจำนวนผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๐) การจัดกิจกรรมสนับสนุนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่ผ่านมามีอยู่ในช่วงระยะเริ่มต้นสำหรับบางวัดในบางอำเภอ อยู่ในช่วงที่ ๒ บางและช่วงที่ ๓ บาง สำหรับพื้นที่ศึกษาในงานวิจัยนี้เลือกพื้นที่ที่ขับเคลื่อนดำเนินการที่อยู่ในระยะที่ ๓ จำนวน ๕ อำเภอ ๑๐ ตำบล ๙ พื้นที่ โดยเลือกวัดที่ประสบความสำเร็จเป็นหลักในการศึกษา โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอเมือง ได้เลือกแบบเจาะจง ที่ชุมชนบ้านไต้ อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีวัดวัดไชยชุมพลชนะสงคราม (พระอารามหลวง) เป็นพื้นที่ศึกษา เพราะ

^๑ กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, รายงานการตรวจติดตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านศีล ๕” ประจำปี ๒๕๕๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๘), หน้า ๕๔.

^๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี, รายชื่อวัดในจังหวัดกาญจนบุรี ๒๕๕๙, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://kri.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๒๒๔&Itemid=๑๒๐ [๒๓ เมษายน ๒๕๖๐].

ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลทั้งหมดและยังเป็นวัดที่มีแหล่งความรู้ของชุมชน มีอิทธิพลต่อชุมชนสูง เป็นการศึกษาแบบบูรณาการ ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่เน้นหลักธรรมที่เกี่ยวข้อง ๘ หัวข้อ ดังนี้

- ๑) ศีลธรรมและวัฒนธรรม
- ๒) สุขภาพอนามัย
- ๓) สัมมาชีพ
- ๔) สันติสุข
- ๕) ศึกษาสงเคราะห์
- ๖) สาธารณสงเคราะห์
- ๗) กตัญญูตเวทิตาธรรม
- ๘) สามัคคีธรรม^๓

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่สร้างความภูมิใจให้แก่บุคคล สถาบันการศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน “ประกาศยกย่องครอบครัว/ชุมชนหมู่บ้าน สถาบันการศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานรักษาศีล ๕ อย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรผู้ขับเคลื่อนโครงการฯ ให้มีความรู้ เพิ่มพูนทักษะ มีขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ”^๔ คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี โดยการส่งเสริมสนับสนุนของทุกภาคส่วน “มีการจัดทำโครงการคัดเลือกต้นแบบโรงเรียนรักษาศีล ๕ เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรัก ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ให้รู้จักใช้หลักธรรมมาเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตให้ได้รับความสุขจากการแบ่งปันและความเอื้ออาทรต่อกัน”^๕ “การจัดทำโครงการสนับสนุนกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อเป็นการแสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาและเป็นการจรรโลงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบไป”^๖ “โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ นับเป็นโครงการที่จะส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ได้เห็นความสำคัญของการรักษาศีล ๕ และจะเข้าร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนโครงการ ให้สู่ผลสัมฤทธิ์ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อถือซึ่งกันและกัน และมีจิตสำนึกต่อตนเองในการรักษาคุณค่าของข้อบัญญัติแห่งศีล ๕ อย่างยั่งยืน”^๗ การส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่เข้มแข็งด้วยมิติทางศาสนา “โดยยึดหลักคุณธรรมทางศาสนามาบูรณาการกับการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นแนวทางใน

^๓ สัมภาษณ์ พระราชวิสุทธิเมธี, เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^๔ สัมภาษณ์ พระเทพเมธาภรณ์, เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี (ธ), ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^๕ สัมภาษณ์ พระราชวิสุทธิธำมณ, รองเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^๖ สัมภาษณ์ พระมหาวิสูตร วิสุทธิปณฺโณ (ป.ธ.๙), รองเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^๗ สัมภาษณ์ พระอาจารย์จันทนยานกร (เย็นอี), รองเจ้าคณะใหญ่คณะสงฆ์จีนนิกาย, ๖ เมษายน ๒๕๖๐.

การประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อความสุขที่ถาวร และเพื่อให้เกิดมีสันติสุขและความมั่นคงอย่างยั่งยืน”^๘

คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เช่น “การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม/งาน/โครงการทางศาสนาอย่างบูรณาการ และเกื้อกูลการทำงานร่วมกันในชุมชน โดยมี ๓ ประสาน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน เพื่อเชื่อมระหว่างสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ บนฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนโดยใช้สามประสาน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นโรงเรียนรักษาศีล ๕ ที่มีนักเรียนปฏิบัติตามหลักของศีล ๕ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ก่อให้เกิดความสงบสุขร่มเย็น เกิดความรัก ความเอื้ออาทรและความปรองดองสมานฉันท์ในโรงเรียน/ชุมชน เพื่อเกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ให้เข้ามามีส่วนร่วมใน การสร้างเครือข่ายทางศาสนาในการส่งเสริมเผยแพร่มโนธรรมจริยธรรมระหว่างสถานศึกษา วัด และชุมชน”^๙ สภาพปัจจุบัน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการนำของผู้บริหารทั้งพุทธจักรและราชอาณาจักร มีการดำเนินงานเพื่อการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบมาโดยตลอด การทำงานของโครงการซึ่งได้ให้ความเห็นว่า “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่บ้าน วัด โรงเรียน”^{๑๐} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย”^{๑๑} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความพร้อม มีการทำงานตามแผนงานและการดำเนินการได้อย่างเรียบร้อยตามศักยภาพของพื้นที่”^{๑๒} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงานในทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง”^{๑๓} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการทำงานที่ดี มีโครงการที่ดีที่ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างมากมาย และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้”^{๑๔} “ในแต่ละวัดก็มุ่งให้ชุมชนได้อยู่อย่างสงบสุข มีการร่วมมือร่วมใจกันในการบำรุงพระพุทธศาสนา เพื่อให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองและอยู่อย่างสันติสุข”^{๑๕} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงานในทุกภาคส่วน”^{๑๖} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้าน

^๘ สัมภาษณ์ อังสรภานมธรรส (เดชธร เกวีกขัน), รองปลัดชาวคณะสงฆ์อนัมนิกาย, ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^๙ สัมภาษณ์ พระครูโสภณกาญจนารณ, เจ้าคณะอำเภอเมืองกาญจนบุรี, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ชุศรี เนตรประภา, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นงเยาว์ วิเศษสิงห์, ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐

^{๑๒} สัมภาษณ์ ละเอียด สุวรรณมณี, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์ สมจิตต์ อารังสุต, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ กุลวรรณ เจนสุวรรณ, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๕} สัมภาษณ์ จันทร์จิรา เสาวรส, ผู้อำนวยการกองคลัง เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ จุฑามาศ เพิ่มพูนเจริญยศ, ๑๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐.

รักษาศีล ๕ มีการก่อให้เกิดความใกล้ชิด การร่วมมือกันทำงานผ่านกิจกรรมต่างๆทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองมากยิ่งขึ้น”^{๑๗}

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความต่อเนื่องทุกภาคส่วน “การดำเนินการมีวัดโดยเจ้าอาวาสและผู้นำชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในโครงการฯ มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ช่วยและให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ”^{๑๘} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปตามลำดับขั้นของการดำเนินแผนงาน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานไปยังต้นทาง มีการประชุมวางแผน แก้ไขปัญหาต่างๆโดยตลอด”^{๑๙} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความต่อเนื่องทุกภาคส่วน คณะสงฆ์คือกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการฯ ตั้งแต่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ มหาเถรสมาคม เจ้าคณะพระสังฆาธิการทุกระดับ ตลอดถึงพระภิกษุ - สามเณรทุกรูป โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย คณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งมีเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัดเป็นที่ปรึกษา คณะกรรมการระดับอำเภอประกอบด้วย เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เป็นกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน คือ เจ้าอาวาสวัดในแต่ละวัดเป็นกรรมการที่ปรึกษา”^{๒๐} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ตามนโยบายที่ประกาศไว้แต่ละขั้น”^{๒๑} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงานต่อเนื่องกันในทุกภาคส่วนดีมาก”^{๒๒} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปตามลำดับขั้นของการดำเนินแผนงาน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานไปยังต้นทาง มีการประชุมวางแผน แก้ไขปัญหาต่างๆโดยตลอด”^{๒๓} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงาน การจัดทำแผนงาน ประชุมชี้แจงคณะทำงาน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน มีการดำเนินการทำตามโครงการ”^{๒๔} “ในแต่ละวัดก็มุ่งให้ชุมชนได้อยู่อย่างสงบสุข มีการร่วมมือร่วมใจกันในการบำรุงพระพุทธศาสนา เพื่อให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองและอยู่อย่างสันติสุข”^{๒๕}

^{๑๗} สัมภาษณ์ ดวงใจ พวงมี, ผู้จัดการทั่วไป เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ เตือนใจ แม้นมัลย์, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๙} สัมภาษณ์ ธัญวรรณ ศรีสวัสดิ์, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นุชจลิน วงษ์วิทย์, ปลัดเทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๒๑} สัมภาษณ์ พรศิริ อ่อนม่วง, เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๒๒} สัมภาษณ์ วยุวดี สุธาพจน์, เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ชำนาญการ เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๒๓} สัมภาษณ์ วรินทร์ มีความเจริญ, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๒๔} สัมภาษณ์ วิมล กำเนิดกาญจน์, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ศิริวิมล พิมพ์กาญจนนุกุล, ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

“สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยระดับหนึ่ง ตามหน่วยงาน สถานศึกษา”^{๒๖} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยระดับหนึ่ง ตามหน่วยงาน สถานศึกษา”^{๒๗} “จากการทำงานร่วมกับคณะสงฆ์ของจังหวัดกาญจนบุรีในฐานะนายอำเภอเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี เห็นว่าการดำเนินการของคณะสงฆ์ของจังหวัดกาญจนบุรีเป็นไปตามระเบียบของมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พุทธศักราช ๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ทุกประการและมีการประสานการปฏิบัติระหว่างนายอำเภอและเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รวมทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องการเชิญชวนหมู่บ้านและประชาชนเข้าร่วมโครงการ”^{๒๘} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ด้วยความเรียบร้อย โดยการอำนวยความสะดวกโครงการโดยเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรีและพระสังฆาธิการจังหวัดกาญจนบุรีร่วมกับภคราชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน สถานศึกษา เครือข่ายพุทธศาสนิกชน พุทธสมาคมจังหวัดกาญจนบุรีและภาคเอกชน”^{๒๙} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย”^{๓๐} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความต่อเนื่องทุกภาคส่วน โดยมีวัดเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในโครงการฯ โดยมีหน่วยงานต่างช่วยให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ”^{๓๑}

สภาพปัจจุบันในการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยการอำนวยความสะดวกโครงการ โดย เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี และพระสังฆาธิการจังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับภคราชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน สถานศึกษา เครือข่ายพุทธศาสนิกชน พุทธสมาคมจังหวัดกาญจนบุรี และภาคเอกชน ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนแผนการของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อาจจะมีบ้าง โดยเฉพาะวัดและชุมชนขนาดเล็กและอยู่ในพื้นที่ห่างไกล เช่น

- ๑) บุคลากรขาดทักษะด้านเทคโนโลยี
- ๒) ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์มีน้อยหรือขาด
- ๓) งบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการฯ ไม่เพียงพอ
- ๔) ระยะแรกของการดำเนินการมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของระบบการจัดเก็บ

ข้อมูล^{๓๒}

^{๒๖} สัมภาษณ์ สุพิชญา กลิตฺตลา, ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๒๗} สัมภาษณ์ สุรัตน์ พุทธิไพบูลย์, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๒๘} สัมภาษณ์ กิตตินันท์ อรรถบพ, นายอำเภอท่ามะกา, ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๒๙} สัมภาษณ์ กิตติวุฒิ กลั่นแก้ว, นักพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๓๐} สัมภาษณ์ จักรพันธ์ ฤทธิธราศ, ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๓๑} สัมภาษณ์ ปุณยวีร์ ปุณศิริ, นักทรัพยากรบุคคล เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๓๒} สัมภาษณ์ พิสันต์ จันทรศิลป์, วัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี, ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐.

การทำงานของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่บ้าน วัด โรงเรียน”^{๓๓} “สภาพโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ที่ผ่าน ถ้าพิจารณาจากปริมาณของผู้เข้าร่วมโครงการ แต่ในด้านคุณภาพต้องติดตาม ตรวจสอบอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีล ๕ ความเข้าใจของพระสงฆ์ฆาติการที่เข้าร่วมโครงการ การประชาสัมพันธ์ ความสมัครใจ ความพร้อมของวัดที่เข้าโครงการ การตรวจเยี่ยม ประเมินผล ส่วนใหญ่มุ่งเน้นเฉพาะด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ สิ่งที่ต้องพิจารณาคือการสร้างเครือข่ายของวัดที่เข้าโครงการ การคัดเลือกวัดที่จะเข้าโครงการ น่าจะเป็นไปด้วยความสมัครใจเต็มใจและมีการติดตามสร้างความเข้าใจ การจัดสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมกัน ภาวะผู้นำซึ่งจะมีองค์ประกอบอื่นๆ มากมาย ที่จะทำให้โครงการนี้ยั่งยืนต่อเนื่อง ต้องมีการสรุปบทเรียน วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข การทำงานเป็นทีมน่าจะส่งผลดีต่อโครงการ”^{๓๔} สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยการอำนวยความสะดวกและการขับเคลื่อนโครงการ โดย เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี และพระสงฆ์ฆาติการจังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน สถานศึกษา เครือข่ายพุทธศาสนิกชน พุทธสมาคมจังหวัดกาญจนบุรีและภาคเอกชน ปัญหาอุปสรรค อาจจะมีบ้าง โดยเฉพาะวัดและชุมชนขนาดเล็กและอยู่ในพื้นที่ ห่างไกล เช่น

- ๑) บุคลากรขาดทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ๒) ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอในการขับเคลื่อนโครงการ
- ๓) การดำเนินการมีอุปสรรค มีความสับสน การปรับเปลี่ยนนโยบายบ่อยครั้ง^{๓๕}

ในแต่ละวัดก็มุ่งให้ชุมชนได้อยู่อย่างสงบสุข “มีการร่วมมือร่วมใจกันในการบำรุงพระพุทธศาสนา เพื่อให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองและอยู่อย่างสันติสุข”^{๓๖} “สภาพการทำงาน คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย”^{๓๗} “สภาพการทำงาน คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยการอำนวยความสะดวกและการขับเคลื่อนโครงการโดยเจ้าคณะจังหวัด กาญจนบุรีและคณะพระสงฆ์ฆาติการจังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงาน สถานศึกษา เครือข่ายพุทธศาสนิกชน พุทธสมาคมจังหวัดกาญจนบุรีและภาคเอกชนทุกภาคส่วน และในภาพรวมปัญหาและอุปสรรค อาจจะมีบ้างโดยเฉพาะวัดและชุมชนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล เช่น “บุคลากรขาดทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยี บุคลากรที่จะมาช่วยไม่พอเพียง เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ มีน้อยหรือขาด งบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการฯ ไม่เพียงพอในการขับเคลื่อน ความไม่ชัดเจนของโครงการฯ ในเรื่องของแบบเก็บข้อมูล เกิดความสับสน มีการปรับเปลี่ยนแก้ไข ทำให้การ

^{๓๓} สัมภาษณ์ พุฒิพงศ์ สังข์สวัสดิ์, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๓๔} สัมภาษณ์ มนัส ภาคภูมิ, อดีตผู้อำนวยการกองกลาง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๑ เมษายน ๒๕๖๐

^{๓๕} สัมภาษณ์ รุ่งโรจน์ ต้นวัฒนวิทย์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ศรีสิทธิ์ ชัยบุตร, ผู้อำนวยการกองช่าง เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๓๗} สัมภาษณ์ สมาน วิเศษสิงห์, ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐.

ดำเนินงานดังกล่าวเกิดความล่าช้าไประยะหนึ่ง”^{๓๘} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยการอำนวยความสะดวกในการขับเคลื่อนโครงการโดยเจ้าคณะจังหวัด กาญจนบุรีและคณะพระสังฆาธิการจังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงาน สถานศึกษา เครือข่ายพุทธศาสนิกชน พุทธสมาคมจังหวัดกาญจนบุรีและภาคเอกชนทุกภาคส่วนปัญหาและอุปสรรคอาจจะมีบ้างโดยเฉพาะวัดและชุมชนขนาดเล็กและอยู่ในพื้นที่ห่างไกล เช่น งบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการฯ ไม่เพียงพอในการขับเคลื่อน”^{๓๙}

ในส่วนของพุทธจักร คือ พระสงฆ์ระดับแกนนำ มีการแสดงทัศนะไว้ สรุปได้ว่า “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงาน การจัดทำแผนงาน ประชุมชี้แจงคณะทำงาน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน มีการดำเนินการทำตามโครงการ”^{๔๐} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่บ้าน วัด โรงเรียน”^{๔๑} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการก่อให้เกิดความใกล้ชิด การร่วมมือกันทำงานผ่านกิจกรรมต่างๆทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองมากยิ่งขึ้น”^{๔๒} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย”^{๔๓} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นการร่วมมือ ร่วมใจทั้งจังหวัดตามลำดับ เป็นการขับเคลื่อนจากบนลงล่าง เป็นไปตามความสมัครใจ”^{๔๔} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการทำงานตามแผนงานและการดำเนินการได้อย่างเรียบร้อยตามศักยภาพของพื้นที่”^{๔๕} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดคือเชิงปริมาณและคุณภาพ”^{๔๖} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นการร่วมมือ ร่วมใจทั้งจังหวัดตามลำดับ เป็นการขับเคลื่อนจากบนลงล่าง เป็นไปตามความสมัครใจ”^{๔๗} “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความราบรื่นตามแต่ละพื้นที่”^{๔๘}

^{๓๘} สัมภาษณ์ สิริวิชัย เห็นประเสริฐแท้, กำนันตำบลดอนขมิ้น, ๒ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พ.ต.อ.ประสม หงส์โต, ผกก.สภ.ลูกแก้ว, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๔๐} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสุตาภรณ์, รองเจ้าคณะอำเภอไทรโยค, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๔๑} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสุตาภรณ์, รองเจ้าคณะอำเภอดำม่วง, ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๔๒} สัมภาษณ์ พระครูสุตกาญจนวงศ์, เจ้าคณะตำบลทุ่งสมอ-ดอนเจดีย์, ๘ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๔๓} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนกิจอารมณ์, เจ้าคณะตำบลท่าเสา เขต ๒, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๔๔} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนกิจโสภณ, เลขาที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี, ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๔๕} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนกิตติชัย, เจ้าอาวาสวัดวังรักษาราษฎร์บำรุง, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๔๖} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนธรรมวิสุทธิ, เจ้าคณะตำบลท่ามะกา, ๘ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๔๗} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนบุญญาบุรุษ, เจ้าคณะตำบลสิงห์, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๔๘} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนปัญญาภรณ์, เจ้าคณะตำบลลุ่มสุ่ม เขต ๑, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

สภาพปัจจุบันและปัญหาในการทำงานของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สรุปได้ว่า “การทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงานต่อเนื่องกันในทุกภาคส่วน”^{๔๙} “การทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปตามลำดับขั้นของการดำเนินแผนงาน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานไปยังต้นทาง มีการประชุมวางแผน แก้ไขปัญหาต่างๆโดยตลอด”^{๕๐} “การทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงานต่อเนื่องกันในทุกภาคส่วนตามสภาพของพื้นที่ในแต่ละท้องถิ่น”^{๕๑} “การทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่บ้าน วัด โรงเรียน”^{๕๒} “การทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความราบรื่นตามสภาพการณ์ในแต่ละพื้นที่”^{๕๓} “การทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงานในทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง”^{๕๔} “สภาพการทำงาน of คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย”^{๕๕} “สภาพการทำงาน of คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พอใช้ได้ในระดับหนึ่ง เพราะประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น”^{๕๖} “สภาพการทำงาน of คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงาน การจัดทำแผนงาน ประชุมชี้แจงคณะทำงาน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน มีการดำเนินการทำตามโครงการ”^{๕๗} “สภาพการทำงาน of คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการพัฒนาคน พัฒนางาน ทำให้สังคมดีมีความสุข”^{๕๘} “มีการดำเนินงานต่อเนื่องกันในทุกภาคส่วนตามสภาพของพื้นที่ในแต่ละท้องถิ่น”^{๕๙} เช่นเดียวกับ “พระครูสุนทรกาญจนาคม” ได้ให้ความเห็นว่า “สภาพการทำงาน of คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงานต่อเนื่องกันในทุกภาคส่วน”^{๖๐} “สภาพการทำงาน of คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการดำเนินงานในทุกภาคส่วน”^{๖๑}

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสิริธรร, เจ้าคณะอำเภอพนมทวน, ๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๐} สัมภาษณ์ พระครูถาวรกาญจนกิตติ, เจ้าคณะตำบลสำนักศรี, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๑} สัมภาษณ์ พระครูวชิรุตกาญจน, เจ้าอาวาสวัดสันติคีรีศรีบรมธาตุ, ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๒} สัมภาษณ์ พระครูวัชรกาญจนารักษ์, เจ้าคณะตำบลวังขนาย, ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๓} สัมภาษณ์ พระครูวิบูลกาญจนโณภส, รองเจ้าคณะอำเภอท่ามะกา, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๔} สัมภาษณ์ พระครูวิศิษฎ์ปิยธรรม, เจ้าคณะตำบลพังตรุ, ๘ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๕} สัมภาษณ์ พระครูวิศาลกาญจนกิจ, เจ้าคณะตำบลตะครีเอน, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๖} สัมภาษณ์ พระครูศรีธรรมวรารักษ์, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไชยชุมพลชนะสงคราม, ๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๗} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์วินัย, เจ้าอาวาสวัดอินทาราม (หนองขาว), ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๘} สัมภาษณ์ พระครูสุตกิจวิธาน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเทวสังฆาราม พระอารามหลวง, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๕๙} สัมภาษณ์ พระครูสุธรรมกาญจนารักษ์, เจ้าอาวาสวัดถ้ำเสือขาว, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรกาญจนาคม, เจ้าคณะตำบลหนองตากยา, ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระครูโสภณกาญจนพัฒน์, เจ้าคณะตำบลหนองโรง, ๘ เมษายน ๒๕๖๐.

การทำงานของโครงการที่ผ่านมาได้ชี้ให้เห็นกระบวนการต่างว่า “สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความพร้อม มีการทำงานตามแผนงานและการดำเนินการได้อย่างเรียบร้อยตามศักยภาพของพื้นที่”^{๖๒} “มีการประชุมมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำบลและหมู่บ้าน มีการประสานงานกับองค์กรต่างๆในพื้นที่”^{๖๓} และ “กระบวนการต่างๆ เป็นไปด้วยความพร้อม มีการทำงานตามแผนงานและการดำเนินการได้อย่างเรียบร้อยตามศักยภาพของชุมชน”^{๖๔} “เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ตามนโยบายที่ประกาศไว้แต่ละขั้น”^{๖๕} สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยการอำนวยความสะดวกและการขับเคลื่อนโครงการโดยเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรีและคณะพระสังฆาธิการจังหวัดกาญจนบุรี ร่วมกับภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงาน สถานศึกษา เครือข่ายพุทธศาสนิกชน พุทธสมาคมจังหวัดกาญจนบุรีและภาคเอกชนทุกภาคส่วน ปัญหาและอุปสรรค อาจจะมีบ้างโดยเฉพาะวัดและชุมชนขนาดเล็กและอยู่ในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะบุคลากรขาดทักษะที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีและงบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการฯ ไม่เพียงพอในการขับเคลื่อน”^{๖๖} การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางศาสนามาประยุกต์ให้สอดคล้องกับการทำงานเพื่อการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการดำเนินการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยคณะสงฆ์ระดับบริหารและฝ่ายอาณาจักรที่นำโดยผู้ว่าราชการจังหวัดถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการขับเคลื่อนลักษณะประสานงานแบบเครือข่าย มีแผนรองรับสำหรับการดำเนินงาน ตามแนวคิดที่ได้รับการปรับใช้ให้สอดคล้องหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ “หลักอิทธิบาท ๔” เป็นหลักสอนของพระพุทธศาสนาสำหรับผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “อิทธิบาท ๔” หลักอิทธิบาท ประกอบด้วย หลักธรรม ๔ ประการถือเป็นคำสอนที่มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นคำสอนที่เน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นหลักคำสอนที่เน้นความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง และจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ประกอบด้วย

๑) ฉันทะความพอใจ คือ ต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป

๒) วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง

^{๖๒} สัมภาษณ์ พระทองดี โชติปัญโญ, ป., เจ้าอาวาสวัดหัวนา, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระมหาสมศักดิ์ กิตติธมโม, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดวังขนายทายิการาม,

^{๖๔} สัมภาษณ์ พระมหาสันติ โชติกโร, รองเจ้าคณะอำเภอห้วยกระเจา เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ประชุมชนาราม, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๖๕} สัมภาษณ์ พระมหาสุรศักดิ์ สุรสโก, เลขานุการรองเจ้าคณะอำเภอท่ามะกา, ๘ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๖๖} สัมภาษณ์ พระอาจารย์จันทิมนานุก (เย็นอี), ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายวาจกนิยาย เจ้าอาวาสวัดโพธิ์เย็น, ๖ เมษายน ๒๕๖๐.

๓) จิตตะ ความคิดมุ่งมั่น คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตผูกใจ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ

๔) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อที่ยังหยาบในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผน วัตถุประสงค์ คัดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง หากนำคำสอนของหลักอริยบท ๔ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานก็จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน^{๖๗}

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับอริยบท ๔ ในสุดตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ ที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสไว้ว่า สวากทั้งหลายของเราผู้ปฏิบัติตามอริยบท ๔ ประการ คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้

๑) เจริญอริยบท อันประกอบไปด้วยฉันทสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะ ความเพียรสร้างสรรค์)

๒) เจริญอริยบทอันประกอบไปด้วยวิริยสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะความเพียรสร้างสรรค์)

๓) เจริญอริยบทอันประกอบไปด้วยจิตสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตความเพียรสร้างสรรค์)

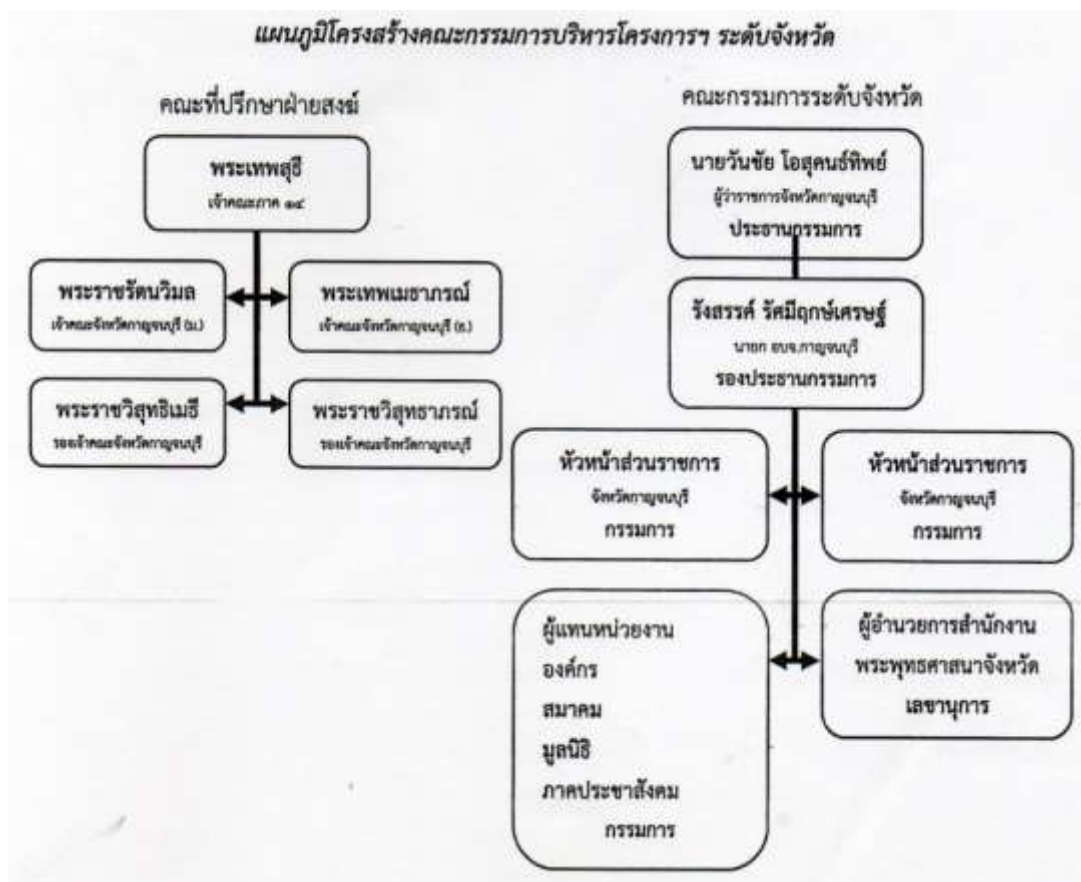
๔) เจริญอริยบทอันประกอบไปด้วยวิมังสาสมาธิปานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสา สมาธิความเพียรสร้างสรรค์) ประการนั้นแล สวากของเราเป็นอันมากจึงได้บรรลุที่สุดแห่งอภิญญาและอภิญญาบารมีอยู่^{๖๘}

พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า “พระผู้มีพระภาคผู้ทรงรู้ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงบัญญัติอริยบท ๔ ประการนี้และเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อให้ชำนาญ ในเรื่องความสำเร็จเพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จ”^{๖๙} แนวคิดเกี่ยวกับอริยบท ๔ ตามที่พระพุทธองค์ได้กล่าวถึงเป็นสิ่งเพิ่มพูนความสำเร็จเพื่อให้ชำนาญ เพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จเพื่อละกิเลสอันเป็นเครื่องผูกใจ ๔ ประการ โดยสร้างกรอบปฏิบัติ ในระดับจังหวัดตามแผนภูมิ ดังนี้

^{๖๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม, (พิมพ์ครั้งที่ ๑๓), (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์.พรินต์ติ้งแมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๐.

^{๖๘} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๒๔๗/๒๕๒.

^{๖๙} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๘๗/๒๑๙.

ภาพประกอบ ๓.๑: โครงสร้างการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ทรรศนะไว้ สรุปได้ว่า หลักธรรมที่ไม่เคยล้าสมัยหรือหลักธรรมอันเป็นหลักแห่งความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จ ๔ ประการ ในปัจจุบันแม้เราจะหลงลืมกันไปบ้างว่า คืออะไร แต่ถ้าหากได้ย้อนรำลึกกันบ้างว่ามีอะไร และคืออะไรจะเห็นได้ว่าหลักธรรมอายุ ๒ พันกว่าปีนี้ ไม่มีคราวใดที่จะเรียกว่าล้าสมัย เพราะ ๑) ฉันทะ เพราะเหตุว่าทรงรักสิ่งที่ทรงทำ จึงได้ทำสิ่งที่ทำอยู่ในขณะนี้ ๒) วิริยะ คือความพากเพียร ความพยายามไม่ย่อท้อ ๓) จิตตะ คือความเอาใจจดจ่อในสิ่งที่ทำ เพราะฉะนั้นท่านจึงทำได้ ๔) วิมังสา ทำงานแล้วไม่ทิ้ง คอยตรวจสอบ ทบทวน ไตร่ตรอง พิจารณา และหลักความสำเร็จปฏิบัติตามหลักธรรม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการ ที่เรียกว่า อิทธิบาท หรือธรรมให้ถึงความสำเร็จมี ๔ ประการ ดังนี้

๑) ฉันทะ: รักงาน (การเห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ) คือ มีใจรัก พอใจจะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอย่างได้รางวัลหรือผลกำไร

๒) วิริยะ: สู้งาน (ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ ขยัน) คือ พากเพียรทำ ขยันหมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็งอดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ

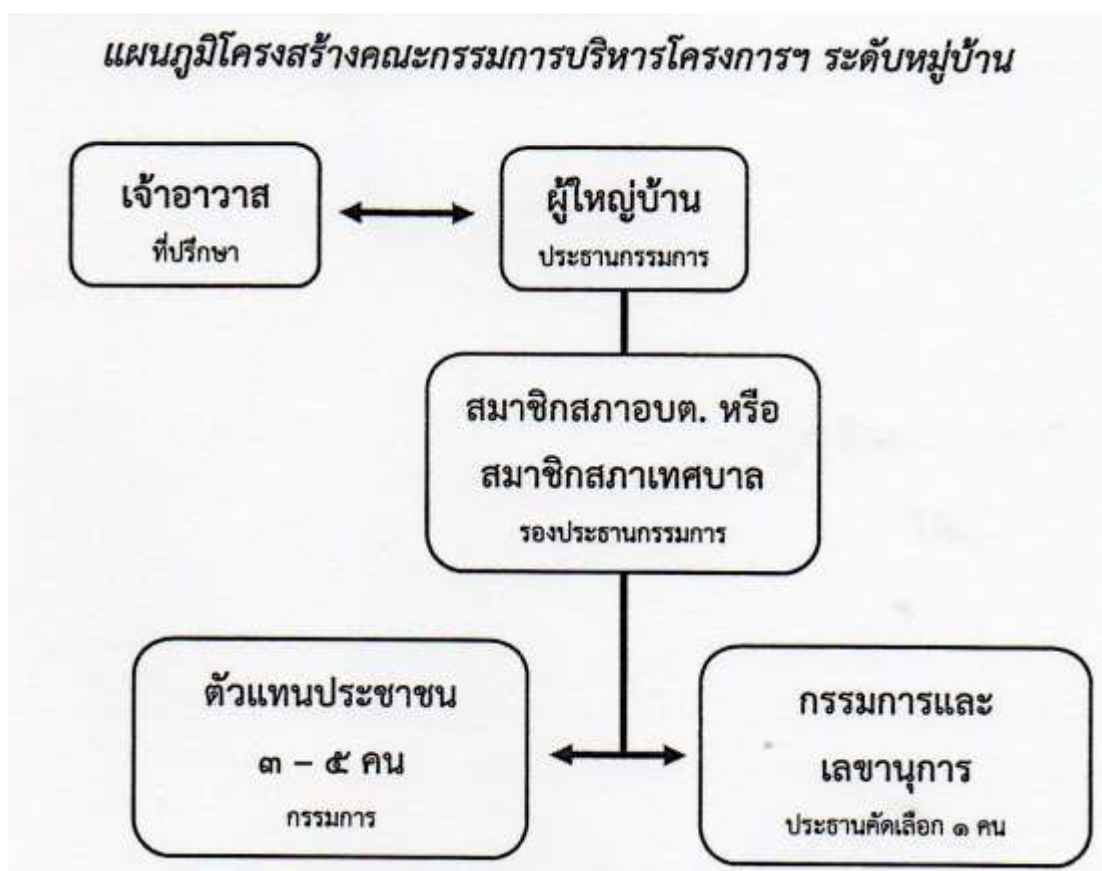
๓) จิตตะ: ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริงจัง) คือ เอาจิตฝึกฝั ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อยๆ เสมอๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ

๔) วิมังสา: ทำงานด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ตรวจสอบ แก้ไข) ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป^{๗๐}

๓.๒ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี

การดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่ประสบความสำเร็จในระดับมากที่สุด คือ เป้าหมายเชิงปริมาณ มีหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอละ ๒ หมู่บ้าน รวมมี ๒๕ หมู่บ้าน ในจังหวัดทั้ง ๑๓ อำเภอ เป้าหมายเชิงคุณภาพ มีหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ในทุกอำเภอและจะเป็นจังหวัดรักษาศีล ๕ ต้นแบบ โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดโดยผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทำหน้าที่เลขานุการโดยตำแหน่ง เป็นแกนหลัก ในการประสานงานขับเคลื่อนกำหนดแผนการดำเนินงานและขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบเพื่อความสงบสุข และสันติของสังคม และกำหนดกรอบการดำเนินงานตามภาพภูมิไว้ ก่อนดำเนินการสู่พื้นที่เป้าหมาย ดังแผนภูมิ

^{๗๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), *ธรรมบุญชีวิต*, (พิมพ์ครั้งที่ ๔๖), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๔๕), หน้า ๔๐.

ภาพประกอบ: แผนการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับชุมชน

สรุปว่า คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ได้กำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกสู่พื้นที่เป้าหมาย และดำเนินการจนเป็นหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ต้นแบบ มียุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง: มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการกลางและศูนย์อำนวยการความสะดวกระดับชุมชนที่มีประสิทธิภาพ เช่น มีวัสดุ อุปกรณ์ในการบันทึกและจัดเก็บข้อมูล เป็นศูนย์ประสานงานและขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่สอง: จัดอบรมประชาชน สร้างความรู้ความเข้าใจในการรักษาศีล ๕ รวมถึงสถานศึกษา หน่วยงานราชการ โรงเรียน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดทำเอกสาร แผ่นพับ และ สื่อการสอนเพื่อเผยแพร่โครงการให้ทั่วถึง และขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระดับ ๒ อย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายของคณะสงฆ์

ยุทธศาสตร์ที่สาม: พัฒนาศักยภาพของบุคลากรทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ สร้างจิตอาสาในการปฏิบัติงานให้เพิ่มมากขึ้น เน้นการประสานงานระหว่างบ้าน วัด และชุมชน เป็นลักษณะ “บวร”

ยุทธศาสตร์ที่สี่: สร้างเครื่องมือในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการที่มีคุณภาพ ขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาของจังหวัด เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย

ใน การช่วยสร้างเครื่องมือในการกำกับติดตามและประเมินผลที่มีคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ มีการรายงานผลการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๑ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เขตอำเภอเมือง

ชุมชนบ้านใต้/วัดไชยชุมพลชนะสงคราม สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านใต้ วัดไชยชุมพลชนะสงคราม (พระอารามหลวง) วัดไชยชุมพลชนะสงคราม ชื่อสามัญทั่วไปหรือคนในพื้นที่กาญจนบุรี จะเรียกขานกันว่า “วัดใต้” ชุมชนบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพระอารามหลวง ตั้งอยู่ ณ ตำบลบ้านใต้ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำแม่กลอง ห่างจากจุดที่แม่น้ำ ๒ สาย คือ แม่น้ำแควน้อย (ไทรโยค) และ แม่น้ำแควใหญ่ (ศรีสวัสดิ์) มาบรรจบกันบริเวณหน้าเมืองที่เรียกว่า “ปากแพรก” ชุมชนวัดไชยชุมพลชนะสงคราม เป็นลักษณะชุมชนเมือง การคมนาคม สิ่งสาธารณูปโภคสะดวก อาชีพในชุมชนหลากหลาย ทั้งค้าขาย รับจ้าง ทำธุรกิจต่างๆ เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ศูนย์การท่องเที่ยว ธุรกิจการท่องเที่ยว กิจกรรมแพรร้านอาหาร กิจกรรมแพลงแม่ น้ำ และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลปากแพรก

สภาพทั่วไปของวัด เป็นวัดเก่าแก่ มีโบราณสถานและโบราณวัตถุที่ขึ้นทะเบียนจากกรมศิลปากร ได้แก่ เจดีย์เก่าแก่ใกล้ๆกับพระอุโบสถหลังเก่า มีสิ่งก่อสร้างที่งดงามโดดเด่น ได้แก่ เรือเทวดา ที่เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยว มีพระอุโบสถเก่าแก่ ศาลาการเปรียญ มณฑป ที่เป็นของคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดกาญจนบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของวัดใต้ คือ พิพิธภัณฑ์อักษรและเชลยศึก (เจ็ดมิวเซียม) ที่แสดงถึงภาพเหตุการณ์สงครามโลกอักษรและเชลยศึก มีทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ สมัยสงครามโลก วัดใต้ยังเป็นสถานที่ประกอบพิธีตัดไม้ข่มนาม โดยมีความเชื่อว่าเหล่าทหารที่จะไปร่วมทำสงคราม ถ้าลอดซุ้มประตูวัดไชยชุมพลชนะสงคราม (วัดใต้) แล้วจะเป็นสิริมงคล แคล้วคลาด ปลอดภัย วัดใต้ยังมีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ในพระอุโบสถและภาพเขียนโบราณตามเพดาน ฝาผนังของพระอุโบสถ นอกจากนี้ภายในวัดยังเป็นที่ตั้งของสำนักศาสนศึกษาดีเด่น ด้านนันทกรรม บาลีและสามัญ รวมถึงมหาวิทยาลัยสงฆ์ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อช่วยอนุเคราะห์แก่ชุมชนในพื้นที่อีกด้วย ปัจจุบันเจ้าอาวาสวัดไชยชุมพลชนะสงคราม ได้แก่ “พระราชวิสุทธิเมธี” เป็นเจ้าอาวาสและดำรงตำแหน่งทางการบริหารคณะสงฆ์อีกหนึ่งตำแหน่ง คือรองเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนพระภิกษุและสามเณรมากกว่าร้อยละ ๖๐ วัดยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านศาสนาวัฒนธรรมและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี

วัดมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ดังนี้

๑. จัดให้วัดเป็นศูนย์เรียนรู้ของวัดทุกวัดในจังหวัดกาญจนบุรี ในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๒. เป็นสถานที่จัดประชุมอบรมด้านวิชาการและวิชาชีพให้แก่ประชาชนในพื้นที่

๓. พัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน, พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

๔. การอบรมมัคทายกน้อย แก่เยาวชนในชุมชน

๕. การบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุ - สามเณร และอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน ซึ่งจัดเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี

๖. การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านที่สำคัญของชุมชน จัดชบวนแห่ณรงค์ลด ละ เลิกอบายมุข พิธีต่างๆในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญของชาติ อาทิ วันเด็ก วันพ่อ วันแม่ วันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น ซึ่งมีประชาชนเข้าร่วมพิธีดังกล่าวอย่างมากมาย

๗. กิจกรรมวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นศูนย์บริการประชาชน เป็นเขตอภัยทาน

๘. เป็นสถานที่จัดอบรมปฏิบัติธรรมเป็นประจำตลอดปี^{๗๑}

สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ สำหรับคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง แยกประเด็นได้ ดังนี้

๑. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คือ อะไร คำถามนี้มีการอธิบายหลากหลาย เมื่อเริ่ม มีโครงการใหม่ๆ ในระยะแรกๆ ต้องแยกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑: เกี่ยวกับคณะสงฆ์เอง พระสงฆ์ระดับแกนนำ นับจากผู้ช่วยเจ้าอาวาสรองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส และพระสังฆาธิการระดับตำบลถึงระดับจังหวัดต่างมีหน้าที่ในลักษณะชักนำชักจูงชี้แจง และเกี่ยวข้องอยู่แล้วเพียงแต่ต่างกรรมต่างวาระเท่านั้น

ส่วนที่ ๒: ส่วนที่เกี่ยวข้องกับฆราวาส อันนี้ต้องใช้ทักษะมากนิดหนึ่ง เพราะปุณฺณก็คือปุณฺณ และพื้นที่วัดไชยชุมพลชนะสงคราม หรือ เขตเทศบาลทั้งหมดเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดและของประเทศ มีการดำเนินชีวิตผ่านธุรกิจผดหลักศีล ๕ เกือบทุกข้อ โดยเฉพาะ ข้อที่ ๓ และ ๕ เพราะแหล่งอบายมุขชุกชุมมีบริการทั้งกลางวันและกลางคืน การรณรงค์โครงการนี้จึงมีปัญหาและเป็นอุปสรรคอยู่พอสมควร^{๗๒} “วัดไชยชุมพลชนะสงคราม บังเอิญโชคดีที่มีพระเณรและเป็นที่ตั้งของห้องเรียนมหาวิทยาลัยสงฆ์ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาศัยนักศึกษาที่มีจิตอาสา เป็นตัวแทนวัดเข้าไปเป็นวิทยากรอบรมนักเรียนในสถานศึกษา และมีการชี้แจงโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ผ่านนักเรียนระดับต่างๆ จนผู้ปกครองเข้าใจและให้ความร่วมมือกับโครงการของตลอดระยะเริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน”^{๗๓}

๒. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและสังคมอย่างไร การที่จะมองให้เห็นเด่นชัดว่า “โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและสังคมอย่างไร นั้น ในระยะสั้นอาจไม่เห็นเด่นชัดแต่เมื่อการขับเคลื่อนเป็นรูปธรรมอยู่และทำอย่างต่อเนื่อง จะพบว่าปัญหาสังคมที่ประเทศเผชิญอยู่จะปรากฏเป็นรูปธรรม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันกับสังคมไทย (The corruption and Thai social) และปัญหาอื่นๆ ที่สังคมมักหมกมุ่นอยู่จะค่อยๆเลาเบาบางลง จึงจะทราบว่าโครงการนี้ดีและประสบผลสำเร็จ”^{๗๔}

๓. ประชาชนได้สมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ หรือไม่ เพราะอะไร ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ไม่มีความสำคัญมาก เพราะการที่ไม่สมัครสมาชิกหรือไม่คนไทยพุทธก็เข้าวัดอยู่แล้ว

^{๗๑} สัมภาษณ์ พระราชวิสุทธิเมธี, เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๗๒} สัมภาษณ์ พระเทพเมธาภรณ์, เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี (ธ), ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระราชวิสุทธิเมธี, เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๗๔} สัมภาษณ์ พระราชวิสุทธิธรรมาภรณ์, รองเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

เพียงแต่ว่า มีเจตนาอะไรเท่านั้น “แต่เพื่อให้เป็นไปตามกระแสสังคมและยุคข้อมูลข่าวสาร การสมัครสมาชิกจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะชื่อและที่อยู่พร้อมเบอร์โทรศัพท์และอีเมลมีความสำคัญระดับฐานข้อมูล เพื่อใช้แจ้งข้อมูลข่าวสารให้ทราบยามที่วัดมีกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ทั้งทางข้อความและจดหมาย”^{๗๕}

๔. ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ หรือไม่อย่างไร “โครงการที่เกี่ยวกับวัดไม่ว่าโครงการใด จะใหญ่หรือเล็กประชาชนย่อมมีส่วนร่วมเสมอ เพราะวัดมาจากประชาชน อยู่ได้ก็เพราะประชาชน และกิจกรรมทุกอย่างก็เพื่อประชาชน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่เกิดขึ้นก็เพื่อประชาชน เพื่อความสงบสุขของประชาชน ทุกกิจกรรมต้องมีประชาชนเป็นที่ตั้ง แต่จะเพิ่มปริมาณได้มากน้อยเพียงใดก็ต้องเกิดการร่วมมือกันระหว่างวัดชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มันจึงจะขับเคลื่อนไปได้”^{๗๖}

๕. สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นอย่างไร การทำงานเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในส่วนของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในส่วนของอำเภอเมืองกาญจนบุรี “ต้องยอมรับว่าเป็นไปในทิศทางที่ดี แม้มีปัญหาอันเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อน แต่ก็สามารถผ่านพ้นมาได้ทุกระยะ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารคณะสงฆ์เองได้เข้ามามีบทบาทและหน่วยงานภาครัฐตลอดถึงประชาชนเห็นความสำคัญในภาพรวม จึงผ่านพ้นมาอย่างต่อเนื่อง”^{๗๗}

ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมเกื้อหนุนให้วัดไชยชุมพลชนะสงครามประสบผลสำเร็จในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้แก่

๑. คุณลักษณะของผู้นำ คือ เจ้าอาวาสมีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นที่เลื่อมใส เคารพศรัทธาของชุมชน และเป็นวัดพระอารามหลวง จึงต้องปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่วัดทั่วไป

๒. ความพร้อมด้านบุคลากร ปัจจัย วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีจุดเด่นในด้านต่างๆ

๓. วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ชัดเจน

๔. มีทีมงานแบ่งหน้าที่ชัดเจน มีสถานศึกษาอยู่ภายในวัด ทำให้การจัดกิจกรรมได้รับความร่วมมือจากเด็กๆ ผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่เป็นอย่างดี^{๗๘}

สรุปว่า การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนบ้านใต้หรือชุมชนวัดไชยชุมพลชนะสงคราม เป็นการบริหารโครงการตามหลักพุทธธรรมและศาสตร์สมัยใหม่อย่างมีประสิทธิภาพโดยการบริหารงานที่บูรณาการอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑. การวางแผน มีการวางแผนทางในการปฏิบัติงานตลอดจนวิธีการ ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ โดยยึดหลักพุทธธรรม

๒. การจัดหน่วยงาน มีการจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่และการแบ่งส่วนของงานให้เหมาะสมและลงตัว

^{๗๕} สัมภาษณ์ พระมหาวิสูตร วิสุทธิปณฺโณ (ป.ธ.๙), รองเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๗๖} สัมภาษณ์ พระโสภณกาญจนารณ, เจ้าคณะอำเภอเมืองกาญจนบุรี, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๗๗} สัมภาษณ์ นายพิสันต์ จันทศิลป์, วัฒนธรรมจังหวัด จังหวัดกาญจนบุรี, ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๐.

^{๗๘} สัมภาษณ์ พระราชวิสุทธิเมธี, เจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

๓. การจัดสายงานและการจัดตัวบุคคล มีการบริหารงานด้านบุคลากร โดยการควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร

๔. การอำนวยการ มีการตัดสินใจและสั่งการในการปฏิบัติงานของส่วนต่างๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผนทั้งในลักษณะงานทั่วไปและในลักษณะงานเฉพาะตลอดจนการให้คำแนะนำและควบคุมการปฏิบัติงานในทุกภาคส่วน

๕. การประสานงาน มีการร่วมมือกันของบุคลากรระดับแกนนำในการปฏิบัติงานตามส่วนต่างๆ ให้ประสานสอดคล้องกันอย่างกลมกลืน มีการประสานงานระหว่างบ้าน วัด ชุมชน โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ผู้บริหารงานและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของกิจการต่างๆ ภายใน หน่วยงานและรายงานผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

๗. งบประมาณ มีการควบคุมการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและรัดกุมรวมถึงการจัดสรรงบประมาณและการจัดทำบัญชี

๓.๒.๒ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในเขตอำเภอดำรงวิทยะกา

อำเภอดำรงวิทยะกาเป็นอำเภอที่อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัด ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๙๗ กิโลเมตร และห่างจากอำเภอมะนัง ๓๐ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่การปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือติดกับอำเภอนมทวน และอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ทิศตะวันออกติดกับอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ทิศใต้ติดกับอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ทิศตะวันตกติดกับอำเภอดำรงวิทยะกา

จากการบันทึกของนักประวัติศาสตร์ ชื่อ สติธ เลิศวิชัย ได้บันทึกไว้ว่า อำเภอดำรงวิทยะกาเดิมชื่อ อำเภอลาดบัวขาว ตั้งขึ้นครั้งแรก เมื่อ พุทธศักราช ๒๔๔๕ โดยเอาพื้นที่เขตตำบลท่าผา ตำบลธรรมเสน และตำบลลาดบัวขาวรวมกันตั้งเป็น "อำเภอลาดบัวขาว" ขึ้นอยู่กับจังหวัดราชบุรี ขณะนี้ที่ตั้งของอำเภอลาดบัวขาวเดิม เป็นที่ตั้งของวัดลาดบัวขาว อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี อยู่ตรงข้ามวัดโกสินารายณ์ คนละฝั่งของแม่น้ำแม่กลองในปัจจุบัน และต่อมาในปี พุทธศักราช ๒๔๔๖ รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔ ทางราชการได้ย้ายที่ตั้งที่ว่าการอำเภอลาดบัวขาวมาตั้งใหม่ที่ตำบลพงตึก และได้เปลี่ยนชื่ออำเภอจากอำเภอลาดบัวขาวเป็น อำเภอพระแท่น ทั้งนี้เพราะในเขตอำเภอมียุขนิยสถานที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา คือ "พระแท่นดงรัง" ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีโดยทั่วไปของชาวพุทธ ปีพุทธศักราช ๒๔๕๓ สมัยขุนศรีสุรนาสนนิคม หรือมหาจันทร์ ปุณฺณสิริ เป็นนายอำเภอ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอพระแท่นจากตำบลพงตึกมาตั้งใหม่ที่หมู่บ้าน "ถ้ำมะกา" ทางด้านฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง โดยซื้อที่ดินของขุนอารักษ์อรุณกิจ จำนวน ๑๐ ไร่ ๒๐ ตารางวา เป็นเงิน ๑๒๐ บาท และที่ดินของนายชื่น จำนวน ๒ ไร่ ๑ งาน ๖๐ ตารางวา เป็นเงิน ๑๒๐ บาท รวมเป็นเนื้อที่ของอำเภอ ๑๒ ไร่ ๑ งาน ๘๐ ตารางวา ใช้เป็นที่สร้างที่ว่าการอำเภอพระแท่นหลังใหม่ เนื่องจากที่ทำหน้าอำเภอมีต้นมะกาดันใหญ่ ต่อมาในปี พุทธศักราช ๒๔๖๐ สมัยขุนรามบุรีรักษ์ (แอร่ม สุนทรสารทูล) เป็นนายอำเภอ จึง

ได้เปลี่ยนชื่ออำเภอใหม่จากอำเภอพระแท่นเป็น อำเภอท่ามะกา ซึ่งยังคงขึ้นอยู่ท้องที่จังหวัดราชบุรี จนกระทั่งปี พุทธศักราช ๒๔๘๐ จึงได้โอนมาขึ้นอยู่กับท้องที่จังหวัดกาญจนบุรีจนถึงปัจจุบัน

สรุปว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในเขตอำเภอท่ามะกา เน้นการสร้างความปรองดอง ให้เกิดขึ้นในชุมชนด้วยการรักษาศีล ๕ อย่างเคร่งครัด เพราะศีล ๕ ได้ชื่อว่าเป็นหลักประกันต่างๆ เช่น ศีลข้อที่หนึ่ง เป็นหลักประกันชีวิต ศีลข้อที่สอง เป็นหลักประกันทรัพย์สิน ศีลข้อที่สาม เป็นหลักประกันครอบครัว ศีลข้อที่สี่ เป็นหลักประกันสังคม และศีลข้อที่ห้า เป็นหลักประกันสุขภาพ โดยผู้นำชุมชนจะต้องยึดหลักการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ๖ ประการคือ หลักความถูกต้อง เหมาะสม ความบริสุทธิ์ ความยุติธรรม พรหมวิหารธรรม และหลักความเสียสละจึงทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชน

๑. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ชุมชน/วัดดอนขมิ้น

สภาพทั่วไปชุมชนวัดดอนขมิ้น ชุมชนวัดดอนขมิ้น หมู่ที่ ๓ ตำบลดอนขมิ้น อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี หมู่บ้าน/ชุมชนวัดดอนขมิ้น ครอบคลุมหมู่ที่ ๑ - ๕ ตำบลดอนขมิ้น สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ดินร่วนปนทราย อาชีพในชุมชน คือ เกษตรกรรม ทำไร่ไถนา ทำนา จักสานและเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงวัว รับจ้าง แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงงานน้ำตาล โรงงานราชาชูรส โรงงานเซรามิค มีโรงเรียน ๕ แห่ง ระดับประถม ๓ แห่ง ระดับมัธยม ๒ แห่ง เจ้าอาวาสวัดดอนขมิ้น ได้แก่ พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ (สุพิน สุภโท/กริ่งกาญจน) วัดดอนขมิ้น ได้รับคัดเลือกเป็นอุทยานการศึกษาภายในวัดปี พุทธศักราช ๒๕๔๙ วัดพัฒนาตัวอย่างปี พุทธศักราช ๒๕๕๑ และเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างดีเด่นปี พุทธศักราช ๒๕๕๙ นอกจากนี้ยังได้รับคัดเลือกเป็นหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลดีเด่นเฉลิมพระเกียรติปี พุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นสำนักปฏิบัติธรรมดีเด่นปี พุทธศักราช ๒๕๕๕ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของวัด มีความสะอาด ร่มรื่น มีสวนป่าเฉลิมพระเกียรติ มีสวนสมุนไพรเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน มีศาลาเอนกประสงค์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชน การคมนาคมสะดวก เป็นแหล่งที่ให้บริการอบรมและใช้สถานที่ทำกิจกรรมของชุมชนและทางราชการเป็นประจำ ประชาชนในชุมชนเป็นลักษณะชุมชน ไทย - ลาว - มอญ นับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่และมีศาสนาอื่น เช่น คริสต์ ประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีแก้ห่อข้าว (สารทลาว) สงกรานต์ เป็นต้น^{๗๙}

วัดดอนขมิ้น เดิมเป็นสำนักสงฆ์ ชื่อ สำนักสงฆ์โพธิ์ทอง สร้างขึ้นในปี พุทธศักราช ๒๔๗๐ เดิมมีเนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ โดยได้รับบริจาค จากนายหุนจุก นางทิพย์ ประดิษฐ์พงษ์ นายลี นางศรีเหมณีย์ นายเกียงสิ่ว แซ่กอ คุณแม่ปอเอ็ง แซ่ตั้ง ได้ร่วมกันบริจาคที่ดิน และวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้างวัด โดยได้ชักชวนนางหลง ชัยคุณแสง และชาวบ้านไปกราบอาราธนา ท่านพระอาจารย์ยิ้ม อัมมโชโต จากวัดเฉลิมอาสน์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มาเป็นเจ้าสำนักสงฆ์ (พระอธิการยิ้ม อัมมโชโต นามสกุล เคนตุ่น พื้นเดิมท่านอยู่ที่ บ้านหนองเสือ ตำบลหนองดินแดง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม) มูลเหตุที่ได้ชื่อว่า สำนักสงฆ์โพธิ์ทองเพราะท่านเจ้าคุณ “พระธรรมเสนานี” เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี เป็นผู้ตั้งให้ คงเป็นเพราะท่านเห็นว่า บริเวณโดยรอบที่ตั้งสำนักสงฆ์นั้นมี ต้นโพธิ์ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้ตั้งชื่อให้ว่า “สำนักสงฆ์โพธิ์ทอง” ต่อมากระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศตั้งสำนักสงฆ์โพธิ์ทอง

^{๗๙} สัมภาษณ์ รุ่งโรจน์ ตันวัฒนวิทย์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒ ค่ำ เดือน ๒ ปีมะเส็ง ตรงกับวันพุธที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๒ ปัจจุบัน วัดดอนขมิ้นมี “พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ” เป็นเจ้าอาวาส ได้พัฒนาวัดให้เป็นที่ยอมรับของชาวตำบลดอนขมิ้น อำเภอท่ามะกา และโดยทั่วไป ซึ่งทุกวันนี้ ตั้งแต่เช้าตรู่จะมีญาติโยมมาทำบุญถวายสังฆทานมิได้ขาด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศรัทธาที่มีต่อวัด เจ้าอาวาส และพระทุกรูป ในวัดดอนขมิ้นได้เป็นอย่างดี และท่านได้สนับสนุนงานด้านการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม อย่างต่อเนื่อง สภาพเศรษฐกิจ ชุมชนวัดดอนขมิ้น มีกลุ่มต่างๆ ในการทำผลิตภัณฑ์ OTOP เช่น “กลุ่มอาชีพทำพริกแกงหมู ๓ กลุ่มสังจอยมทรัพย์ ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มสตรีไทย กลุ่มแม่บ้านดอนขมิ้น ผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าได้แก่ อาหารแปรรูปจากกล้วย เช่น กล้วยฉาบ พริกแกง เพาะเห็ด หัตถกรรมจักสาน กระเป๋าสานจากเส้นพลาสติก หมวกเจ็ก”^{๘๐} การจัดกิจกรรมดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้แก่

๑) การบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุ - สามเณร บวชศีลจารีณและอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน ซึ่งทำติดต่อกันมาตลอด ๓๐ ปี ได้รับความร่วมมือจากองค์กรหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนและจังหวัดกาญจนบุรี

๒) กิจกรรมบริจาคโลหิตให้สภากาชาดไทย ได้รับความร่วมมือจากประชาชนองค์กรต่างๆ มาร่วมกันอย่างล้นหลาม

๓) การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญของชาติ เช่น วันเด็ก วันพ่อ วันแม่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา เทศกาลกฐิน วันตรุษ / สารทต่างๆ และที่สำคัญคือโครงการเปิดวัดวันอาทิตย์และวันพระตลอดทั้งปี

๔) กิจกรรมการเผยแพร่ของวัด มีหอกระจายข่าวสาร มีการแสดงเทศนาทุกวันพระ สวดมนต์ทำวัตรร่วมกับพระสงฆ์ทุกวันอาทิตย์ การออกไปอบรมศีลธรรมจริยธรรมแก่ครู นักเรียน ประชาชนทั่วไปในชุมชนและสถานศึกษาต่างๆ

๕) จัดห้องสมุด พิพิธภัณฑ์และพัฒนาวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

๖) การจัดปฏิบัติธรรมทุกวันพระและวันอาทิตย์

๗) การสงเคราะห์ชุมชน ร่วมเป็นเจ้าภาพในการสวดพระอภิธรรมงานศพในเขตตำบลดอนขมิ้นและใกล้เคียงทุกๆ งาน

๘) จำนวนประชากรผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ กว่า ๗๐ เปอร์เซ็นต์ของ คนในชุมชน

๙) มีอาสาสมัคร จิตอาสาของประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมที่วัดเป็นจำนวนมาก^{๘๑}

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนวัดดอนขมิ้นในโครงการหมู่บ้านศีล ๕

๑. ผู้นำเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่เคารพรักและ ศรัทธาของคนในหมู่บ้าน คือ เจ้าอาวาสวัดดอนขมิ้นที่พัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนและอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีทีมงานที่เข้มแข็ง ประกอบด้วยผู้นำกลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มต่างๆ ในชุมชนทำให้มีส่วนร่วมในทีมงาน กิจกรรมอื่นๆ ก็สำเร็จได้เพราะมีเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง

^{๘๐} สัมภาษณ์ มนต์ ภาคภูมิ, ๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๘๑} สัมภาษณ์ สิริวิชญ์ เห็นประเสริฐแท้, กำนันตำบลดอนขมิ้น, ๒ เมษายน ๒๕๖๐.

๒. สังคมชุมชนวัดดอนขมิ้นเป็นชุมชนชนบทที่รักความสงบอยู่ร่วมกันเหมือนพี่น้องเครือญาติ มีความรักความสามัคคีเป็นชุมชนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ

๓. ระบบอาสาสมัครจิตอาสาซึ่งหาได้ยากในสังคมเมือง แต่ในสังคมชนบทยังมีจิตสำนึกในการรักท้องถิ่นบ้านเกิดทำให้อยู่ร่วมกันมีความสุข และมีเอกลักษณ์ของชุมชน

๔. การทำกิจกรรมที่ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและรับรู้ รับผิดชอบต่อรับผิดชอบร่วมกัน เป็นหลักการบริหารจัดการที่ในสังคมยอมรับ^{๘๒}

สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ “ผู้นำชุมชนทั้งพุทธจักรและอาณาจักรมีความเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นที่เคารพรักและศรัทธาของคนในหมู่บ้าน”^{๘๓} “เจ้าอาวาสวัดดอนขมิ้นได้พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนและอื่นๆ”^{๘๔} “นอกจากนี้ยังมีทีมงานที่เข้มแข็ง ประกอบด้วยผู้นำกลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มต่างๆ ในชุมชนทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมทำงานแบบเป็นทีม การจัดงาน กิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ สำเร็จได้เพราะมีเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง”^{๘๕}

สังคมชุมชนวัดดอนขมิ้นเป็นชุมชนชนบทที่รักความสงบอยู่ร่วมกันเหมือนพี่น้องเครือญาติ มีความรักความสามัคคีเป็นชุมชนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง แต่มีความเข้าใจให้หลักปฏิบัติเกี่ยวกับหลักศีล ๕ ไม่ลึกซึ้ง บางครั้งจึงเกิดความสับสนและไม่อาจปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วน”^{๘๖} “แม้ว่าชุมชนจะมีวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ มีระบบอาสาสมัครจิตอาสาซึ่งหาได้ยากในสังคมเมือง แต่การรักษาศีลเป็นเรื่องที่ชุมชนทำได้ยากในภาพรวมจะมีที่ปฏิบัติได้ดีคือกลุ่มชนที่มีอายุมากหรือวัยชรามากกว่า”^{๘๗} แม้ว่าในสังคมชนบทจะยังมีจิตสำนึกในการรักท้องถิ่นบ้านเกิดทำให้อยู่ร่วมกันมีความสุข และมีเอกลักษณ์ของชุมชน “แต่การทำกิจกรรมที่ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและรับรู้ รับผิดชอบต่อรับผิดชอบร่วมกัน เป็นหลักการบริหารจัดการที่ในสังคมยอมรับ โดยเฉพาะกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ นั้นประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ในภาพรวมมองว่า ยังมีปัญหาที่ต้องศึกษาและปรับปรุงอยู่มาก”^{๘๘} ในระยะ ๕ ปีที่ผ่านมาชุมชนวัดดอนขมิ้นขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เข้าสู่ระยะที่ ๓ โดยแยกประเด็น กิจกรรมส่งเสริมการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามมติมหาเถรสมาคมและนโยบายคณะสงฆ์ จังหวัด

^{๘๒} สัมภาษณ์ สิริวิชัย เห็นประเสริฐแท้, กำนันตำบลดอนขมิ้น, ๒ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๘๓} สัมภาษณ์ พ.ต.อ.ประสม หงส์โต, ผกก.สภ.ลูกแก, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๘๔} สัมภาษณ์ ดวงใจ พวงมี, นักจัดการทั่วไป เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๘๕} สัมภาษณ์ นายบุญยวีร์ ปุณศิริ, นักทรัพยากรบุคคล เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๘๖} สัมภาษณ์ จันทร์จิรา เสาวรส, ผู้อำนวยการกองคลัง เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๘๗} สัมภาษณ์ นายกิตติวุฒิ กลั่นแก้ว, นักพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลดอนขมิ้น, ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๘๘} สัมภาษณ์ มนัส ภาคภูมิ, ๑ เมษายน ๒๕๖๐.

กาญจนบุรี หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่ทั้งระดับ หมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอและระดับจังหวัด ดังนี้

๑. กิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนรักษาศิลข้อที่ ๑

จัดหาพันธ์ปลาน้ำจืดมาปล่อยลงแหล่งน้ำในบริเวณหมู่บ้านเพื่อทำเป็นสถานที่พักผ่อนและขยายพันธ์ปลา พร้อมทั้งติดต่อหน่วยงานภาครัฐมาแจกเครื่องเวชภัณฑ์และพันธ์ปลาแก่ประชาชนเพื่อนำไปขยายพันธ์และเป็นการสร้างอาชีพเสริมในครัวเรือนทุก ๆ ปี

๒. กิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนรักษาศิลข้อที่ ๒

วัดในตำบลดอนขมิ้น ได้ร่วมกับเทศบาลตำบลดอนขมิ้น กลุ่มแม่บ้าน ปราชญ์ท้องถิ่น และผู้ชำนาญการทางการฝึกอาชีพในตำบลดอนขมิ้น มาสอนงานอาชีพเสริมต่างๆ ให้กับคนในชุมชนที่สนใจ คนว่างงานเพื่อที่จะสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพหรือรายได้เสริม อีกทั้งจะได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน

๓. กิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนรักษาศิลข้อที่ ๓

วัดในตำบลดอนขมิ้น ได้รณรงค์ให้แต่ละวัดจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบวชนกขัมมะ และบวชพระภิกษุ สามเณรเป็นประจำตลอดทั้งปีๆ ละหลายรุ่น ทั้งจัดค่ายพุทธบุตร ค่ายคุณธรรม ทั้งนี้เพื่อนำให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ประพฤติปฏิบัติตนโดยมีธรรมนำหน้า

๔. กิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนรักษาศิลข้อที่ ๔

วัดในตำบลดอนขมิ้น ได้รณรงค์ให้แต่ละวัดจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงตนเป็นพุทธมามกะทุกวันพระ (วันธรรมสวนะ) และวันอาทิตย์ หรือทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมทางศาสนา ก่อนจะเริ่มสมათานศีลให้แสดงตนเป็นพุทธมามกะก่อนอยู่เสมอ แม้แต่ในสถานศึกษาที่มีครูพระเข้าสอนก็จะรณรงค์เรื่องศีล ๕ อยู่เสมอ

๕. กิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนรักษาศิลข้อที่ ๕

วัดในตำบลดอนขมิ้น ได้รณรงค์ให้แต่ละวัดติดตั้งป้าย ลด ละ เลิกอบายมุขต่างๆ ตลอดทั้งปีและตลอดไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญหรือไปรบกวนผู้อื่นและเพื่อเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคมโดยรวม ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี

สรุปว่า โครงการหมู่บ้านศีลชุมชนวัดดอนขมิ้น เป็นการขับเคลื่อนเพื่อเข้าสู่ระยะ ๓ คือ “การปรองดอง สมานฉันท์ และการใช้หลักธรรมถ่องแท้จริง” เพื่อให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลรักษาศีล ๕ อำเภอรักษาศีล ๕ และจังหวัดรักษาศีล ๕ ต้นแบบเพื่อใช้เป็นต้นแบบในการสร้างความปรองดองของคนในชาติ

๒. ชุมชน/วัดตะคร้ำเอน

สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน/วัดตะคร้ำเอน หมู่บ้านตะคร้ำเอน ตำบลตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี บ้านตะคร้ำเอน เดิมชื่อ "บ้านศาลา" เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ขึ้นอยู่กับตำบลท่าเรือ อำเภอท่ามะกาสถานที่ตั้งหมู่บ้านเป็นป่าไม้เบญจพรรณอยู่กระจัดกระจาย การคมนาคมขณะนั้นมีเพียงการเดินเท้า และทางเกวียนเท่านั้น บริเวณทางผ่านหมู่บ้านมีศาลาริมทางปลูกไว้ให้ผู้สัญจรผ่านไปมาอาศัย โดยเฉพาะผู้เดินทางผ่านมานมัสการพระแท่นดงรัง จึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้กันติด

ปากว่า "บ้านศาลา" ต่อมาเมื่อมีคนอพยพเข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รวมถึงครอบครัวนายปั่น หัสดีผิง นายเขียว บุญมา นายยัง บุญมา ที่อพยพจากตำบลบ้านเลือก อำเภอบัวราชบุรี พร้อมทั้งได้ชักชวนญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านทยอยเข้ามาตั้งรกราก จนหมู่บ้านขยายใหญ่ขึ้นไป พร้อมทั้งทางด้านคมนาคมได้เริ่มพัฒนาเข้าสู่หมู่บ้านตามลำดับจนกระทั่งสามารถขอยกฐานะของหมู่บ้านขึ้นเป็นตำบล และได้เปลี่ยนจากบ้านศาลาเป็น "ตำบลตะคร้ำเอน ตามสัญลักษณ์ของหมู่บ้าน ที่มีต้นตะคร้ำขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก แต่มีตะคร้ำใหญ่ ๑ ต้น ขึ้นตระหง่านอยู่กลางหมู่บ้าน มีลักษณะโดดเด่นเป็นพิเศษ ลำต้นตรง กลางลำต้นโค้งงอพันศรชะลวยาวปลายชี้ขึ้นเหมือนรูปคันไถ มองผิวเผินคล้ายลำต้นเอน จึงนำลักษณะพิเศษนี้ตั้งเป็นชื่อ "ตำบลตะคร้ำเอน"^{๘๙}

ลักษณะทางกายภาพของชุมชน บ้านตะคร้ำเอน เป็นสังคมชนบทประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่ในปัจจุบันมีความเจริญเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีถนนสายสำคัญ คือ ถนนท่าเรือ-พระแท่น ตัดผ่านและขยายเป็นถนนขนาดใหญ่ (๔ ช่องทางจราจร) ทำให้เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนอย่างรวดเร็ว ซึ่งเกิดจากการติดต่อค้าขาย และการขนส่งต่างๆ เป็นไปโดยสะดวก รวมทั้งจากพัฒนาขึ้นของด้านการศึกษาภาคอื่น เช่น การไฟฟ้า การประปา วัดตะคร้ำเอน เป็นศูนย์กลางของชุมชน มีพระครูวิศาลกาญจนกิจ เจ้าคณะตำบลตะคร้ำเอน เป็นเจ้าอาวาสวัดตะคร้ำเอน วัดตะคร้ำเอน มีเนื้อที่ ๒๒ ไร่ ๒ งาน ๒๔ ตารางวา สถานที่สร้างวัดได้รับการบริจาคที่ดินจากนายปั่น หัสดีผิง และนายยัง บุญมา “วัดตะคร้ำเอนเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คือหลวงพ่อดำ พระพุทธรูปปางมารวิชัยผสมผสานลักษณะอุทงษประยุคค์ องค์พระเป็นสีดำนสนิท หน้าตักกว้างประมาณ ๔๔ นิ้ว ประดิษฐาน ณ บริเวณหน้าอุโบสถ “หลวงพ่อดำ”^{๙๐} หลวงพ่อดำถือเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของชาวตำบลตะคร้ำเอน และพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ โดยมีพุทธศาสนิกชนเดินทางมาสักการะเป็นจำนวนมาก วัดตะคร้ำเอนจึงได้จัดงานนมัสการหลวงพ่อดำประจำปีขึ้น ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๔ เมษายน เพื่อเป็นวันแก้บนหลวงพ่อดำประจำปีและรวบรวมปัจจัยการบริจาคสร้างถาวรวัตถุของวัด ทำให้วัดและชุมชนมีความเจริญและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน มีความรักความสามัคคี ไม่มีความขัดแย้งทะเลาะเบาะแว้งกัน เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและร่มเย็น^{๙๑}

ปัจจุบันหมู่บ้าน “บ้านตะคร้ำเอนมีประชากร ๓,๓๑๓ คน นับถือศาสนาพุทธร้อยละ ๙๔ คริสต์ร้อยละ ๓ อิสลาม ร้อยละ ๒ อื่นๆ ร้อยละ ๑ ชาวบ้านตะคร้ำเอน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ไถ่ มั่นสำปะหลัง ปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์ อีกส่วนหนึ่งประกอบอาชีพค้าขาย และโรงงานอุตสาหกรรม”^{๙๒} บ้านตะคร้ำเอน อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒ องค์กร คือ

๑. สำนักงานเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น มี นางสาวบุญยวีร์ โพธิพิพิธ เป็นนายกเทศมนตรีเมืองท่าเรือพระแท่น

^{๘๙} สัมภาษณ์ พระครูวิบูลกาญจนโกศล, รองเจ้าคณะอำเภอบัวราชบุรี, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๙๐} สัมภาษณ์ นายกิตตินันท์ อรรถบพ, นายอำเภอบัวราชบุรี, ๕ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๙๑} สัมภาษณ์ พระครูวิศาลกาญจนกิจ, เจ้าคณะตำบลตะคร้ำเอน, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๙๒} สัมภาษณ์ ชลดา สว่างทองสุขเลิศ, ผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลตะคร้ำเอน มีนายสำรวย อินทร์นนิสา เป็นนายก
องค์การบริหารส่วนตำบลตะคร้ำเอน มีนายปรามโทย์ จิตนิยม เป็นกำนันตำบลตะคร้ำเอน

กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของ
ชุมชนวัดตะคร้ำเอน ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ “พระครูวิศาลกาญจนกิจ” เจ้าอาวาสวัดตะคร้ำเอน และ
เจ้าคณะตำบลตะคร้ำเอนจะเป็นผู้ริเริ่ม ท่านเป็นผู้นำทางจิตใจของชุมชน เป็นพระนักเผยแผ่ พระ
นักเทศน์ของอำเภอท่ามะกา เป็นผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเสียสละ จะเห็นได้จากประชาชนเข้า
มาร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก มีชุมชนสมัครเข้าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คิดเป็นร้อยละ ๙๐
ของประชากรในตำบลตะคร้ำเอน ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

๑. วัดเป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ของชุมชน
๒. การบรรพชาอุปสมบท การอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน
๓. โครงการหมู่บ้านสีขาว
๔. การอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นตลอดจนวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนา
๕. การส่งเสริมอาชีพในชุมชนด้านงานฝีมือ หัตถกรรม เป็นต้น
๖. การจัดร้านค้าชุมชน ส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากชุมชนต่างๆ
๗. อบรมเสริมความรู้ด้านสันตทานการ ศิลปดนตรี มัคทายกน้อย ทำอาหาร(กระทะ
ยักษ์) การจัดปฐมาภิเษกรรม^{๙๓}

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนตะคร้ำเอน ได้รับการคัดเลือกและยกย่องให้เป็นชุมชน
ดีเด่น ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของจังหวัดกาญจนบุรี

๑. มีพระครูวิศาลกาญจนกิจ เจ้าคณะตำบลตะคร้ำเอน เจ้าอาวาสวัดตะคร้ำเอน
เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนโครงการ

๒. มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง ๒ แห่ง คือ สำนักงานเทศบาลเมืองท่าเรือพระ
แท่น และองค์การบริหารส่วนตำบลตะคร้ำเอน ช่วยอำนวยความสะดวกและอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะ
ด้านเอกสาร และวิชาการ

๓. มีกำนันและผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งผู้นำทางธรรมชาติของชุมชน เป็นผู้ช่วยขับเคลื่อน
โครงการสู่ชุมชน ในรูปคณะกรรมการของชุมชนบ้านตะคร้ำเอน

๔. ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มองค์กรสาธารณประโยชน์
ต่างๆ เช่น ลูกเสือชาวบ้านไทยอาสาป้องกันชาติ อปพร. ตชด. และ อสม. ตำบลตะคร้ำเอน ซึ่งกลุ่ม
ต่างๆเหล่านี้ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นกองกำลังเสริมในการช่วยขับเคลื่อนโครงการอย่างมี
ประสิทธิภาพ

๕. ชาวบ้านตะคร้ำเอน มีความรักความสามัคคีและร่วมกันรักษาศีล ๕ เนื่องจากมี
“หลวงพ่อดำ” พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ถือเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของชาวตำบลตะคร้ำเอน และ
พุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ ทำให้ชาวตะคร้ำเอนมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาและรักษาศีล ๕

^{๙๓}สัมภาษณ์ พระครูวิศาลกาญจนกิจ, เจ้าคณะตำบลตะคร้ำเอน, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

อย่างเคร่งครัด และวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรีจะมีพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและต่างประเทศมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมากตลอดปี

๖. วัดตะคร้ำเอน มีความพร้อมในทุกด้าน บุคลากร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ความร่วมมือของชุมชนทำให้การจัดกิจกรรมประสบผลสำเร็จด้วยดี

สรุปว่า การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนวัดตะคร้ำเอนหรือหมู่บ้านตะคร้ำเอน ใช้หลักศีล ๕ ธรรมสำหรับมนุษย์ ธรรมทำให้คนเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ เป็นธรรมที่เป็นเหตุให้เกิดมาเป็นมนุษย์ เพราะผู้ที่มาเกิดเป็นมนุษย์ได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยมนุษยธรรมนี้มาก่อน การเกิดมาเป็นมนุษย์เป็นเรื่องที่ยากแท้ ดังพระพุทธดำรัสว่า “กิจโฉมมนุษย์สปฏิลาโภ การได้อัตภาพมาเป็นมนุษย์เป็นเรื่องยาก” จึงเน้นเรื่องศีลที่หมายถึงความเป็นปกติ ให้พยายามรักษาศีลภาพปกติไว้ ผู้ที่ล่วงละเมิดศีล จึงถือว่าเป็นผู้ทำลายมนุษยธรรม ผู้ที่ทำลายมนุษยธรรมถือว่าเป็นผู้ทำลายปกติของตนเอง

๓.๒.๓ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในเขตอำเภอท่าม่วง

อำเภอท่าม่วงตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอพนมทวน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอท่ามะกา และอำเภอบ้านโป่ง (จังหวัดราชบุรี)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอโพธารามและอำเภोजอมบึง (จังหวัดราชบุรี)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอด่านมะขามเตี้ยและอำเภอเมืองกาญจนบุรี

อำเภอท่าม่วงจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช ๒๔๔๑ ที่บ้านท่าไม้รวก ตำบลม่วงชุมในปัจจุบัน โดยเริ่มแรกเนื่องจากอำเภอที่ตั้งขึ้นมีอาณาเขตติดต่อกับ “วัดใต้” (วัดมโนธรรมารามในปัจจุบัน) จึงตั้งชื่ออำเภอว่า อำเภอใต้ ต่อมาความเจริญของลำน้ำเปลี่ยนไป ประชาชนอพยพลงมาทางใต้ เพราะบริเวณท่าไม้รวกเดิมเป็นลำน้ำคด ไม่สะดวกในการสัญจรของเรือ แพ จึงย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งใหม่บริเวณใกล้กับวัดศรีโลหะราษฎร์บำรุง และตั้งชื่ออำเภอใหม่ว่า “อำเภอวังขนาย” และต่อมา พระวรภักดีพิบูลย์ นายอำเภอสมัยนั้นเห็นว่าอำเภอนี้ควรตั้งชื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะอำเภอตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลท่าม่วงและอยู่ท้ายตลาดท่าม่วงซึ่งเป็นตลาดใหญ่ จึงขออนุญาตเปลี่ยนชื่อจากอำเภอวังขนายเป็น อำเภอท่าม่วง ตามชื่อตำบลที่ตั้ง โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๔๘๒ จากนั้นในปี พุทธศักราช ๒๔๘๙ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาอยู่ที่ตั้งปัจจุบัน เนื่องจากอาคารที่ว่าการอำเภอเดิมมีขนาดเล็กคับแคบและชำรุดทรุดโทรม ไม่สามารถขยายได้^{๙๔} กิจกรรมที่สำคัญอันเป็นการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการเปิดโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โดยกำหนดให้วัดดอนขมิ้นเป็นวัดนำร่องโครงการ มีพิธีเปิดโครงการ ตามมติและนโยบายของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในจังหวัดกาญจนบุรีมาร่วมในพิธี และได้รับรองให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถานศึกษา องค์กรต่างๆ และประชาชนทั่วไปในพื้นที่ ให้ร่วมเข้าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

^{๙๔} พระราชกฤษฎีกา เปลี่ยนนามอำเภอ กิ่งอำเภอ และตำบลบางแห่ง, เล่มที่ ๕๖, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รัฐสภา, ๒๔๘๒, หน้า ๓๕๖.

โดยมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เชิญชวนมาโดยตลอด ปัจจุบันโครงการกำลังขับเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่ ๓ ตามนโยบายของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี

สรุปว่า โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นนโยบายของคณะสงฆ์ ที่ขับเคลื่อนตามกระบวนการและขั้นตอน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในเขตอำเภอท่าม่วง ได้ขับเคลื่อนและดำเนินการตามมติมหาเถรสมาคมและคณะสงฆ์ จังหวัดกาญจนบุรีและคณะสงฆ์แห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่องตลอดมา

๑. ชุมชนบ้านหนองขาว/วัดอินทาราม

สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านหนองขาว ตำบลหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี “เป็นชุมชนเก่าแก่ มีวิถีดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเป็นแบบเครือญาติ ศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแนบแน่น มีวัดอินทารามเป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆ และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำกสิกรรม การเกษตร การคมนาคมในชุมชนเดินทางสะดวก ถนนหนทางลาดยางตลอดชุมชน”^{๙๕} “สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อาชีพของประชาชน คือ “การเกษตร ปลูกข้าว ปลูกอ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ผัก ผลไม้จากต้นตาลโตด ทอผ้า รับจ้าง ค้าขาย” ความเชื่อในสังคมด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีต่างๆ เป็นรากฐานที่สำคัญของชุมชน ซึ่งชุมชนบ้านหนองขาวมีความเข้มแข็งมาก การถ่ายทอดคุณค่าทางศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรมท้องถิ่น มีระเบียบแบบแผน จึงเกิดกลุ่มอาชีพ กลุ่มสนใจในกิจกรรมทางวัฒนธรรม มาสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ชุมชน นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชน เช่น กลุ่มทอผ้าบ้านหนองขาว กลุ่มหัตถกรรมไม้ไผ่ (ระหัดวิดน้ำ) กลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวซ้อมมือ กลุ่มวัฒนธรรมวิถีชีวิตชาวตาล กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปจากการทอผ้า กลุ่มท่องเที่ยวหมู่บ้านวัฒนธรรมตำบลหนองขาว”^{๙๖} การดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามตามคณะสงฆ์วัดอินทาราม (วัดหนองขาว) ที่เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชนหนองขาวโดยมี “พระครูสังฆรักษ์วินัย อินทวินโย” เป็นเจ้าอาวาส ภายใต้สภาพวัดที่มีพื้นที่วัดเนื้อที่ ๖๓ ไร่ ๒ งาน ๖๓ ตารางวา อาคารเสนาสนะต่างๆ อยู่ในสภาพแข็งแรงสวยงาม “สิ่งที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนได้แก่ พระป่า เลไลย์ พระอุโบสถ วิหาร เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญ พื้นที่ภายในวัดเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมในชุมชน มีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านรวบรวมมรดกทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น วิถีชีวิตคนในชุมชนมีลานวัฒนธรรม ลานกีฬา ร้านค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนในวัดอินทาราม”^{๙๗}

๑. กิจกรรมเด่นที่ประสบผลสำเร็จ ได้รับการยกย่องจากการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ประกอบด้วย

- ๑) กิจกรรมวันเด็ก วัฒนธรรมไทย (แข่งกีฬาไทย การละเล่นแบบไทย)
- ๒) กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรมครอบครัวอบอุ่นด้านพระธรรม

^{๙๕}สัมภาษณ์ นางละเอียด สุวรรณมณี, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๙๖}สัมภาษณ์ นางสาววิมล กำเนิดกาญจน์, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๙๗}สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์วินัย อินทวินโย, เจ้าอาวาสวัดอินทาราม (วัดหนองขาว), ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

- ๓) วันทำขวัญข้าว พระแม่โพสพ
  - ๔) วันอนุรักษ์มรดกไทย สืบสานเผยแพร่วัฒนธรรมไทย
  - ๕) งานวันสงกรานต์บ้านหนองขาว จัดลานวัฒนธรรม สินค้าทางวัฒนธรรม เช่น อาหาร ของฝาก ผ้าทอ ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ขบวนแห่วัฒนธรรม อดีบ้านหนองขาว
  - ๖) พิธีบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุ - สามเณร ภาคฤดูร้อน
  - ๗) ประเพณีโกนจุกแบบโบราณ
  - ๘) พิธีไหว้ครูวัฒนธรรม
  - ๙) กิจกรรมวันสารทไทย
  - ๑๐) งานเทศน์มหาชาติ แบบประเพณีดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยท้องถิ่น มีขบวนแห่
- ๑๓ กันยายน ๑๓ เล่มเกวียน

- ๑๑) ประเพณีลอยกระทง
- ๑๒) งานบุญออกพรรษา แห่นางฟ้า ขบวนใหญ่โตการแต่งกายด้วยผ้าทอพื้นบ้านแบบไทย ตามวิถีชีวิตชุมชน^{๙๘}

สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๑) โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นโครงการใหม่ การทำงานต้องอยู่ภายใต้กรอบของทางราชการ เพราะโครงการมีงบอุดหนุนและเป็นบที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้ วัดจัดโครงการตามมติมหาเถรสมาคม ทุกครั้งที่มีกิจกรรมส่งเสริมจะมีเงินบริจาคจากพุทธศาสนิกชนอันเป็นธรรมเนียมชาวพุทธที่เมื่องานที่วัดจะต้องมีการทำบุญเงินเหล่านี้จะตกเป็นของวัดเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม “มีบางครั้งทีกลุ่มชาวพุทธกันเองที่มีทัศนคติไม่ตรงกันระหว่างชาวพุทธด้วยกันในชุมชนและคณะกรรมการ จึงมีการนิทว่ากล่าว ในทางเสียหาย ทั้งที่เงินบริจาคถูกใช้ในกิจกรรมของวัดและกิจกรรมส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้า และมีบัญชีรายรับรายจ่ายครบถ้วน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องหมดกำลังใจและท้อ จึงไม่ขอยุ่งเกี่ยว จึงเป็นภาระของผู้นำคือ เจ้าอาวาสและผู้นำชุมชนต้องจัดการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดกว่าโครงการจะสำเร็จตามเป้าหมาย”^{๙๙}

๒) ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและสังคมตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในภาพรวมสรุปได้ว่า

(๑) ประชาชนเกิดจิตสำนึกและได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคม ถิ่นกำเนิดของตนเอง ด้วยการสร้างความรักความสามัคคี ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เพื่อถวายแด่พระราชาทุกยุคทุกสมัยแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

(๒) ประชาชนไทยพุทธทุกหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล และสังคมมีความรักความเข้าใจเคารพในความคิดเห็นของกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อ เป็นสังคมเครือญาติ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

^{๙๘} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนาถ, เจ้าคณะอำเภอดำรง, ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐

^{๙๙} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์วินัย, เจ้าอาวาสวัดอินทาราม (หนองขาว), ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

(๓) ประชาชนที่เป็นชาวพุทธได้เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นอกจากหลักศีล ๕ มาดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข เกิดความสงบในครอบครัว ชุมชน และสังคมในภาพรวม

(๔) ประชาชนชาวพุทธมีความตระหนัก รักปกป้อง เชิดชูสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในระยะยาวจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความมั่นคงและยั่งยืน^{๑๐๐}

๓) การสมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ โครงการเป็นโครงการที่ตรงกับใจของประชาชนอยู่แล้ว เพราะ “การรักษาศีล ๕ เป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ทำให้นุชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนตนเองและไม่เบียดเบียนคนอื่น ส่งผลให้สังคมสงบสุขร่มเย็นดังที่บัณฑิตทั้งหลาย กล่าวไว้ว่า “ศีลเป็นเบื้องต้น เป็นที่ตั้ง เป็น บ่อเกิดแห่งคุณความดีทั้งหลายและเป็นประธานแห่งธรรมทั้งปวง บุคคลใดชำระศีลให้บริสุทธิ์แล้วย่อมเป็นเหตุให้พ้นจากความทุกข์ จิตจะร่าเริงแจ่มใสและเป็นทางหยั่งลงมหาสมุทรคือ พระนิพพาน”^{๑๐๑} การดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ สามารถทำได้โดยไม่ต้องมีสมาชิก เพราะชาวพุทธทุกคนถือว่าเป็นสมาชิกร่วมกัน แต่ที่ต้องมีระบบสมาชิกเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการแจ้งข่าวทั้งทางจดหมายหรือแผ่นพับ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ หรือ อีเมล (Electronic mail or e-mail) เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นยุคข้อมูลข่าวสารหรือยุคสารสนเทศ “การสมัครสมาชิกจึงเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญ เพื่อให้กลุ่มผู้บริหารและคณะกรรมการประจำโครงการได้แจ้งข่าวกิจกรรมสำคัญของโครงการ จึงเห็นว่าจำเป็นและสำคัญยิ่ง”^{๑๐๒}

๔) การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ การทำงานตามโครงการ เป็นลักษณะจิตอาสามากกว่า เพราะไม่มีค่าตอบแทนที่เป็นรูปธรรม แม้ว่าจะมีงบบ้างแต่ไม่มากพอที่จะเป็นค่าตอบแทนได้ เพราะค่าดำเนินการตามกระบวนการก็แทบจะไม่พอหรือไม่พอ ต้องอาศัยเงินบริจาคเท่านั้น มีเพียงอาหารและเครื่องดื่มที่ทางวัดจักไว้เลี้ยง “ต้องยอมรับว่าโครงการที่ดำเนินการโดยวัดเป็นแกนนำนั้น มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพราะทำอย่างเป็นระบบ และร่วมมือกันอย่างเป็นระบบทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ชุมชน สมาชิกของชุมชน จึงขับเคลื่อนโครงการได้อย่างดียิ่ง”^{๑๐๓}

๕) สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จทำให้ชุมชนวัดหนองขาวเป็นตัวอย่างในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่ได้รับการยกย่อง ได้แก่

(๑) ผู้นำในชุมชนได้แก่ เจ้าอาวาส นายกเทศบาลตำบลหนองขาว หัวหน้าผู้นำกลุ่มต่างๆในชุมชน มีความเข้มแข็ง มีความรักความสามัคคี โดยเฉพาะความเข้มแข็งทางด้านนิติวัฒนธรรม ที่เป็นทุนทางสังคมที่เข้มแข็งเป็นศูนย์รวมใจ เป็นเครือข่ายร่วมกันในการดำเนินงานโครงการ

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ พระครูสังฆรักษ์วินัย, เจ้าอาวาสวัดอินทาราม (หนองขาว), ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนาถ, เจ้าคณะอำเภอท่าม่วง, ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นายจักรพันธ์ ฤทธิราศ, ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ เตือนใจ แม้นมัลย์, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

(๒) สภาพแวดล้อมในพื้นที่ เป็นชุมชนเกษตรกรรม มีชมรม/กลุ่มต่างๆ รวมเป็นทีมงานจิตอาสาเป็นระบบ รวมไปถึงการสื่อสาร การเดินทาง ติดต่อข่าวสารของคนในชุมชนเป็นไปอย่างสะดวก วิถีชีวิตยังอยู่ในชุมชนแบบชนบท เป็นสังคมแบบเครือญาติ^{๑๐๔}

๒. ชุมชน/วัดวังขนายทายิการาม

วัดวังขนายทายิการาม ตำบลวังขนาย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีตั้งอยู่ ณ ตำบลวังขนาย อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ริมถนนแสงชูโต มีเนื้อที่ ๗๒ ไร่ ลักษณะพื้นที่ตั้งวัดบริเวณโดยรอบเป็นเขตชุมชนและใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรม มีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรี มีสายวิชาชีพทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน คำขวัญวัดวังขนาย คือ “อาบน้ำแร่ แช่น้ำร้อน ขอพรพระสรรรเพชญ์” คติธรรมของวัดวังขนาย “ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน พัฒนาคนในทางสร้างสรรค์”

๑. อาคารและเสนาสนะภายในวัด พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ ศาลาเอนกประสงค์ วิหาร สร้างฉลอง ๒๐๐ ปีกรุงรัตนโกสินทร์ ศาลาเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษามหาราชนิ วิหารกาญจนาภิเษก ฉลอง ๕๐ ปี ศาลา ๗๒ พรรษามหาราชา ศาลาบำเพ็ญกุศล ห้องสมุด เมรุ โรงเรียนพระปริยัติธรรม ท่านพระครูกาญจนาสุตาคม เจ้าอาวาสวัดวังขนายท่านเป็นพระนักเทศน์ และพระนักเผยแผ่ เป็นที่ยอมรับของคณะสงฆ์ ท่านเป็นพระที่มีความเมตตา อนุเคราะห์ช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้ ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก เป็นศูนย์รวมแห่งความศรัทธาของชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับบุคคลทั่วไป ท่านเป็นผู้บุกเบิกทางด้านสุขภาพโดยสร้างอาคารให้ผู้ป่วยที่มาพักรักษาโดยการอาบน้ำแร่ แช่น้ำร้อน ทำกายภาพบำบัด^{๑๐๕}

๒. สภาพเศรษฐกิจสังคมชุมชนวัดวังขนาย พื้นที่การปกครอง ๑๙ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ๗ หมู่บ้าน การคมนาคมสะดวก เป็นชุมชนไทยพุทธ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่าน อาชีพของคนในชุมชน คือ เกษตรกร ค้าขาย รับจ้าง

๓. สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ “สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรค คือ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบางหน่วยที่มีผู้บริหารนับถือศาสนาอื่นที่ไม่ใช่พุทธศาสนา ความร่วมมือจะมีความยุ่งยากอยู่บ้าง เพราะศาสนาบางศาสนามีความเชื่อและเป็นกฎหมายศาสนาที่ไม่ให้ร่วมมือกับต่างศาสนา แต่มีส่วนน้อย”^{๑๐๖} ประเด็นต่อมาเรื่องของงบประมาณดำเนินการ “วัดและชุมชนที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดีและสมบูรณ์จะขับเคลื่อนได้เร็วเพราะไม่ต้องรองบอดหนุนจากทางราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการได้เลย หรือวัดที่มีเจ้าอาวาสเป็นที่นับถือของมวลชน มีศิษยานุศิษย์ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่จะได้เปรียบเพราะสามารถขับเคลื่อนโครงการได้เร็ว ไม่มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย”^{๑๐๗}

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนาสุตาคม, รองเจ้าคณะอำเภอท่าม่วง, ๗ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ พระมหาสมศักดิ์ กิตติธมโม, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดวังขนายทายิการาม, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ วรินทร์ มีความเจริญ, ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ วิมล กำเนิดกาญจน์, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

๔. โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คืออะไร และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและสังคมอย่างไร ในประเด็นนี้มีผู้ให้ทัศนะว่า “ศีล ๕ คือ หลักปฏิบัติสามัญพื้นฐานของชาวพุทธ แต่มีชาวพุทธไม่มากนักที่เข้าใจหลักการพื้นฐานอย่างละเอียดและลึกซึ้ง ชาวพุทธมีการรับศีลฟังธรรม หรือก่อนจะมีกิจกรรมทางศาสนาทุกครั้งต้องรับศีลก่อนเสมอ ทุกๆ คนที่เป็นชาวพุทธจะทราบ แต่มีไม่มากที่จะทราบว่าจุดประสงค์และอานิสงส์มีมากน้อยเพียงใด และมีวิธีปฏิบัติอย่างไร ปฏิบัติอย่างไรจึงจะได้ผล พหุติกรรมเช่นไรทำให้ศีลขาด และประพหุติตนเช่นไรจึงทำให้ศีลขาด เหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบ ที่ผ่านมามีไม่เคยมีโครงการเกี่ยวกับศีล ๕ สำหรับสังคมไทย แต่คนไทยก็รับศีล ๕”^{๑๐๘} การที่คณะสงฆ์มีโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และรณรงค์ให้ทุกคนที่เป็นชาวพุทธได้เข้าร่วมโครงการ จะทำให้ชุมชนและสังคมเห็นคุณค่าและประโยชน์ของศีล ๕ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น”^{๑๐๙}

๕. การสมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ และการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลืองานในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงสภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ประเด็นที่หนึ่งสังคมไทยเป็นสังคมพุทธทุกกิจกรรมที่เกิดในชุมชนเกี่ยวกับพุทธศาสนาถือว่าทุกคนมีส่วนร่วมไม่โดยตรงก็โดยอ้อมอย่างก็มีการฝากเงินทำบุญเพื่อร่วมกันอนุโมทนา “โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มากกว่าที่เป็นโครงการ เพราะคือวิถีชีวิตที่ถูกนำมาเป็นโครงการพื้นฐานในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมชุมชนให้เข้มแข็ง เป็นภูมิคุ้มกันสำหรับการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีศักดิ์ศรี”^{๑๑๐}

๔. กิจกรรมที่ส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้แก่

๑) กิจกรรมการอนุรักษ์ประเพณีไทย วันสำคัญต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญต่างๆ ของชาติ มีชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมากมาย

๒) การสร้างเสริมอาชีพรายได้ในชุมชน จัดตลาดนัดภายในวัด ขายสินค้าราคาถูก ยุติธรรมเป็นสินค้าพื้นบ้านและผลิตภัณฑ์การเกษตรจากประชาชนในพื้นที่

๓) การสงเคราะห์ประชาชนด้านสุขภาพ มีอาคารรักษาฟื้นฟูผู้ป่วยอัมพาต อัมพฤกษ์ ซึ่งวัดบริการเรื่องที่พัก อาหาร โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

๔) การจัดกิจกรรมบวชภาคฤดูร้อน การอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน

๕) กิจกรรมอาสาสมัครจิตอาสา บริการประชาชน ผู้ป่วย

- วัดเป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ในด้านต่างๆ เช่น สาธารณสุข โบราณคดี ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทย มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ของเก่าแก่ ศาลานวดแผนไทย

- วัดเป็นศูนย์กลางการอบรมวิชาชีพด้านต่างๆ ประกอบกับมีสถานศึกษา วิชาชีพ อันได้แก่ โรงเรียนสารพัดช่าง โรงเรียนเทคโนโลยีเอกชน อยู่ในพื้นที่วัด ทำให้การจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

- มีความพร้อมด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ สื่อสารเทคโนโลยีและความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นไปด้วยดี

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ นางสาวเตือนใจ แม้นมาลัย, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นางสุรัตน์ พุทธไพบูลย์, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นางสาวธัญวรรณ ศรีสวัสดิ์, ๙ เมษายน ๒๕๖๐.

จุดเด่นของวัดวังขนาย

- มีลักษณะเด่นในเรื่องทรัพยากร สถานที่ เดินทางสะดวก มีบ่อน้ำร้อนที่มีชื่อเสียง เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีโบราณสถานโบราณวัตถุ
- คุณลักษณะผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในพื้นที่ โดยเฉพาะเจ้าอาวาสท่านเป็นรองเจ้าคณะอำเภอท่าม่วง เป็นผู้บริหารที่เข้มแข็ง มุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ได้รับรางวัลและมีผลงานมากมาย
- การทำงานอย่างเป็นระบบ มีแผนงาน การแบ่งหน้าที่ มีทีมงานที่เข้มแข็ง มีจิตอาสาและความพร้อมด้านบุคลากร
- มีชมรม/กลุ่มต่างๆ ในชุมชน อาทิ ชมรมแม่บ้าน ชมรมสองล้อใจบุญ กลุ่มอาชีพต่างๆ^{๑๑๑}

๓.๒.๔ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในเขตอำเภอพนมทวน

อำเภอพนมทวนเป็นดินแดนที่มีมาช้านานแล้ว นักโบราณคดีของกรมศิลปากรสันนิษฐานว่า บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของชุมชนสมัยยุคโลหะ มีการขุดพบภาชนะสำริด ขวานหินขัด เครื่องปั้นดินเผา และวัตถุโบราณอื่นๆ อีกมากที่หมู่บ้านดอนตาเพชร ตำบลดอนตาเพชร อำเภอพนมทวนเป็นอำเภอหนึ่งในยุคแรกๆ ที่มีการตั้งจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งมี ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอท่าม่วง และอำเภอเหนือ (อำเภอพนมทวน) เนื่องจากอยู่ทางทิศเหนือของที่ตั้งจังหวัด ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ ๓ เมื่อปี พุทธศักราช ๒๓๗๔ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอบ้านทวน ในรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อปี พุทธศักราช ๒๔๓๗ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายอำเภอเป็นคนแรก พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่ออำเภอเป็นอำเภอพนมทวน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่มีภูเขา (พนม แปลว่า ภูเขา) และแม่น้ำไหลทวนไปทางทิศเหนือ

๑. ชุมชนวังรัก/วัดวังรักราษฎร์บำรุง

สภาพทั่วไปของชุมชนวังรัก หมู่บ้าน/ชุมชนวังรัก ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ ๗ ตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี มีประชากรประมาณ ๖๐๐ คน อยู่ห่างจากอำเภอพนมทวนประมาณ ๑๐ กิโลเมตร สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ พื้นดินเป็นดินร่วนปนทราย การเกษตรกรรมต้องใช้น้ำจากธรรมชาติ มีทรัพยากรป่าไม้ ชาวบ้านได้ร่วมกันจัดทำแนวของป่า จัดตั้งขึ้นเป็นป่าชุมชนของหมู่บ้านวังรัก สามารถใช้ประโยชน์จากป่าเป็นแหล่งอาหาร ด้านทรัพยากรน้ำมีลำห้วยธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น สระ บ่อน้ำ คลองส่งน้ำ อ่างเก็บน้ำ ประชากรในพื้นที่หมู่ที่ ๗ บ้านวังรัก มี ๑๑๔ ครัวเรือน มีจำนวนประชากร ๔๑๑ คน ชาย ๒๐๖ คน หญิง ๒๐๕ คน อาชีพส่วนใหญ่ทำนาทำไร่ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน การเดินทางไปมาสะดวก ผลิตภัณฑ์ในชุมชนได้แก่ กล้วยฉาบ ผ้าทอ น้ำพริกเผา ข้าวหลาม เห็ดฟาง บ้านวังรัก หมู่ที่ ๗ อยู่ในเขตปกครองขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองโรง มีนายกองค์กรชื่อ นายสุวรรณ วิไลวรรณ กำนันชื่อ นายสมนึก ด้วงเดช ผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายสมพงษ์ พุ่มเอก วัดวังรักราษฎร์บำรุง มีพระครูกิตติชัยเป็นเจ้าอาวาสเป็นที่เคารพ ศรัทธาของคนในชุมชน และประชาชนในหมู่ที่ ๗ บ้านวังรัก สมควรเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๓ จากความมีมนุษยสัมพันธ์ของเจ้าอาวาส ผู้เสียสละและมีข้อ

^{๑๑๑}สัมภาษณ์ พระครูกาญจนกิตติชัย, เจ้าอาวาสวัดวังรักราษฎร์บำรุง, ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

วัตรปฏิบัติเป็นที่เลื่อมใสศรัทธา ชาวบ้านจะเข้าร่วมกิจกรรมของวัดอย่างสม่ำเสมอในวันสำคัญต่างๆ ของชาติและศาสนา

สภาพสังคมในชุมชนบ้านวังรัก มีความสัมพันธ์อันดีในชุมชน มีบรรยากาศแบบพี่แบบน้อง มีระบบสวัสดิการในชุมชน รักการออม มัธยัสถ์ มีกลุ่มต่างๆ ในชุมชนได้แก่ “กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารข้าว ร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาด สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มกองทุนสวัสดิการ กลุ่มทอผ้าบ้านวังรัก ประชาชนในชุมชนจึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ผ่านเวทีความเข้าใจ มีความเอื้ออาทร มีจิตสาธารณะ ช่วยกันดูแลรักษาป่าชุมชนของหมู่บ้าน และเป็นชุมชนชาวพุทธอย่างแท้จริง จนได้รับการยกย่องว่าเป็นหมู่บ้านด้านสาธารณสุขของจังหวัดกาญจนบุรี โดยเฉพาะกิจกรรมทำบุญกลางหมู่บ้านจะจัดเป็นประจำสม่ำเสมอ และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า ชาวบ้านมีความรัก ความสามัคคีและปรองดอง รวมถึงการประหยัสดอดออม นอกจากนี้ยังร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ในชุมชน เข้าวันสงกรานต์มีการละเล่น/แห่กลองยาว ในวันพระ วันเสาร์-อาทิตย์ เด็กๆ จะมาเข้าวัดร่วมกิจกรรมทางพระศาสนา ฝึกมัคทายกน้อย ฝึกหัดสวดมนต์ ไหว้พระ ศาสนพิธีต่างๆ”^{๑๑๒} อาชีพหลักของชุมชนคือเกษตรกรรม เลี้ยงวัว ค้าขาย รับจ้าง ประชาชนในหมู่บ้านได้รับการปลูกฝังในเรื่องการมัธยัสถ์ การอดออม การลดรายจ่ายและเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน โดยมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยชุมชน เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นวัตถุดิบ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอด ด้านการศึกษาโรงเรียนบ้านวังรัก “มีระบบส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน สร้างจิตสำนึกให้รักท้องถิ่น รักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สร้างจิตอาสา ฟื้นฟูประเพณีไทยทำให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน ร่วมกันแก้ไขปัญหา มีอาสาสมัครพิทักษ์ป่า เป็นต้น จึงมีระบบอาสาสมัครที่เข้มแข็งจากกลุ่มต่างๆ ส่งผลให้ ชุมชนบ้านวังรักเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและอยู่อย่างพอเพียง เป็นชุมชนที่พึ่งตนเองได้อย่างน่าพึงพอใจ”^{๑๑๓}

๒. ชุมชนดอนจั่ว/วัดดอนจั่ว

สภาพทั่วไปของบ้านดอนจั่ว/วัดดอนจั่ว ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๔ ตำบลพนมทวน อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ทางเข้าวัดและชุมชนอยู่ติดถนนสายกาญจนบุรี อุทุมพร (สุพรรณบุรี) วัดอยู่ด้านทิศตะวันออกห่างจากถนนสายดังกล่าว ประมาณ ๓๐๐ เมตร และอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพนมทวน ประมาณ ๖ กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๑๓๐ กิโลเมตร “ชุมชนตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพนมทวน ชุมชนบ้านดอนจั่ว เป็นชุมชนเก่าแก่ ไม่ทราบที่ตั้งขึ้นตั้งแต่เมื่อใด โดยมีวัดดอนจั่วเป็นศูนย์กลางของชุมชน ชุมชนบ้านดอนจั่ว เป็นชุมชนเกษตรกรรม ลักษณะการตั้งหมู่บ้านเป็นแบบกระจัดกระจาย อยู่กันเป็นกลุ่มบ้าน แต่ละกลุ่มบ้านมีจำนวนไม่มากนัก และส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกันและอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวขยาย บ้านดอนจั่ว เป็นชุมชนเกษตรกรรม อาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน และบางส่วนมีอาชีพค้าขาย และรับจ้าง ชาวบ้านดอนจั่วมีรายได้ปานกลาง ขึ้นอยู่กับจำนวนและราคาของผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตได้ในแต่ละปี หรือแต่ละฤดูกาลจำนวนประชากร ๗,๔๗๗ คน บ้านดอนจั่ว ตั้งอยู่

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ นางกิมฟ้า เห็นความดี, ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ นางนงเยาว์ วิเศษสิงห์, ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐

ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลพนมทวน มีนายจำลอง หมุ่มม่วง เป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพนมทวน มี นายนายประสม ไสยดี เป็นกำนันตำบลพนมทวน ชาวบ้านดอนจั่ว นับถือศาสนาพุทธประมาณ ร้อยละ ๙๙ และศาสนาอื่นๆ ประมาณ ร้อยละ ๑ วัดดอนจั่ว เป็นวัดที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปนิยมไปถวายสังฆทานเพื่อต่อชะตาและเสริมสิริมงคลให้ชีวิต ซึ่งเป็นที่เลื่องลือกันโดยทั่วไปของผู้ใจบุญ โดยมีพระครูกาญจนสมาจาร หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “พระอินทร์” เป็นเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นพระผู้มีเมตตา เคร่งครัดในศีลวัตรปฏิบัติ พระลูกวัดล้วนแต่เป็นพระที่มีปฏิปทา น่าเลื่อมใส ในช่วงเช้าของแต่ละวันภายในวัดจะคลาคล่ำไปด้วยผู้ที่ไปเข้าคิวถวายสังฆทานแก่พระภิกษุสงฆ์ ด้วยพิธีกรรมที่เรียบง่าย ประหยัด ผู้ร่วมพิธีล้วนมีจุดประสงค์ที่คล้ายกัน คือ เพื่อต่อชะตาชีวิต เพื่อเสริมสิริมงคล เพื่อให้ค้าขายคล่อง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและเพื่อให้มีโชคมีลาภ และเมื่อไปถวายสังฆทานที่วัดดอนจั่วแล้ว มักประสบผลสำเร็จเกือบทุกราย ลือเลื่องกันไปทั่วสารทิศ จึงเป็นที่มาของความศรัทธาจนถึงปัจจุบัน”^{๑๑๔}

บ้านดอนจั่ว มีพระครูกาญจนสมาจาร เจ้าอาวาสวัดดอนจั่ว เป็นผู้นำคนสำคัญและเป็นศูนย์รวมใจเป็นผู้นำในขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชุมชนจนประสบความสำเร็จมีกิจกรรมส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่โดดเด่นของชุมชน ดังนี้

๑. วัดดอนจั่ว เป็นวัดที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปนิยมไปถวายสังฆทานเพื่อต่อชะตาและเสริมสิริมงคล ซึ่งเป็นที่เลื่องลือกันโดยทั่วไป เนื่องจากมีความศรัทธาในตัวเจ้าอาวาส คือ พระครูกาญจนสมาจาร ซึ่งเป็นพระผู้มีเมตตา เคร่งครัดในศีลวัตรปฏิบัติ น่าเลื่อมใส จึงมีผู้มาทำบุญถวายสังฆทานในแต่ละวันจำนวนมาก จึงเป็นโอกาสในการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ แก่พุทธศาสนิกชนดังกล่าว

๒. การจัดกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทอดกฐินสามัคคีประจำปี โดยแจ้งเชิญศิษยานุศิษย์ที่มีจิตศรัทธา มาร่วมทำบุญด้วยกัน หรือจะมามากออกโรงทานเลี้ยงอาหารแก่ผู้มาทำบุญ จึงมีผู้มาวัดทำบุญรักษาศีลจำนวนมาก

๓. การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา เข้าพรรษา ออกพรรษา อย่างยิ่งใหญ่แต่เป็นไปด้วยความเรียบง่าย สอดแทรกด้วยการน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาสู่พุทธศาสนิกชนที่มาร่วมงาน^{๑๑๕}

๔. การจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษาของในหลวง ร.๙ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไ้ได้มาร่วมกิจกรรมทำบุญ ตักบาตร ปฏิบัติธรรม รักษาศีล และร่วมกันบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เพื่อใช้เป็นโอกาสสอดแทรกและขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๓. ชุมชนหนองสาหร่าย

สภาพทั่วไปของ บ้านหนองสาหร่าย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเขตปกครองของเทศบาลตำบลหนองสาหร่าย อยู่ห่างจากอำเภพนมทวนประมาณ ๑๐ กิโลเมตร และอยู่ห่างจาก จังหวัดกาญจนบุรี (ศาลากลางจังหวัด) ประมาณ ๒๐ กิโลเมตร เป็น

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ สมาน วิเศษสิงห์, ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสิรินธร, เจ้าคณะอำเภพนมทวน, ๑ เมษายน ๒๕๖๐.

เขตติดต่อกับตำบลพนมทวนและตำบลดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๕๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ทำสวน เป็นรูปแบบสังคมแบบชนบทภาคกลางโดยทั่วไป บ้านหนองสาหร่ายเป็นชุมชนที่ดำเนินการพัฒนาให้เป็น “ชุมชนเข้มแข็งและอยู่ดีมีสุข” การพัฒนาที่ผ่านมา มีรูปธรรมเป็นต้นแบบการจัดการของตัวเองของชุมชนท้องถิ่นที่หลายๆ เรื่อง อาทิเช่น ธนาкарความดี ตามเกณฑ์ ๒๒ ความดี ๖๓ ตัวชี้วัด การจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนเชื่อมโยง การแก้ไขปัญหาหนี้สินโดยใช้ความดีเข้าถึงแหล่งทุน การสร้างระบบ และกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชน มีการพัฒนาระดับเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ โดยมีความสุขของคนในตำบลเป็นเป้าหมายของการพัฒนา^{๑๑๖}

ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ประกอบด้วย

๑. พระครูกาญจนสมาจาร เจ้าอาวาสวัดดอนจั่ว เป็นแกนนำสำคัญที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ของอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

๒. มีการร่วมมือกันทั้งฝ่ายคณะสงฆ์และฝ่ายราชการ (อำเภอพนมทวน) ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมการส่งเสริมการรักษาศีล ๕ ทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล และระดับอำเภอ รวมทั้งยังใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมอื่นที่สำคัญ เช่น การอบรมและบำบัดผู้ติดยาเสพติด การจัดงานบำเพ็ญกุศลถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

๓. แกนนำฝ่ายพระสงฆ์ได้สร้างและพัฒนาให้วัดดอนจั่ว เป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนในพื้นที่และโดยเฉพาะความศรัทธาในตัวบุคคล “พระครูกาญจนสมาจาร” เป็นพระสงฆ์ที่ดำรงตนประกอบด้วยความผู้เมตตาพรหมวิหาร และมีศีลวัตรปฏิบัติที่น่าเลื่อมใสสำหรับชาวพุทธในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

๔. การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของบ้านดอนจั่ว ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้นำท้องถิ่น คือ นายกและสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลพนมทวน และผู้ปกครองท้องที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น^{๑๑๗}

ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง และประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของอำเภอพนมทวน ในภาพรวม สรุปได้ว่า

๑. การตั้งคณะกรรมการ หรือทีมงานเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนโครงการอย่างเป็นระบบ
๒. ผู้นำ เป็นปัจจัยสำคัญประการแรกที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ ส่วนใหญ่จะเป็นพระสงฆ์คือเจ้าอาวาสวัดต้องเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน
๓. ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมจากคณะสงฆ์ในระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด
๔. ได้รับความร่วมมือผู้นำท้องที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสิริธรร, เจ้าคณะอำเภอพนมทวน, ๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๑๗} องค์การบริหารส่วนตำบลพนมทวน [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.phanomthuan.go.th>, (สืบค้น เมษายน ๒๕๖๐).

๕. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านวิชาการและทรัพยากรต่างๆ เช่น ด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และการบริหารจัดการโครงการ(๔M)

๖. มีการประชุมทำความเข้าใจแก่ชาวบ้านถึงหลักการ และวัตถุประสงค์ของโครงการ

๗. บอกให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของการรักษาศิล ๕ ในทางปฏิบัติ ควรทำอย่างไร และจะได้รับผลที่ได้อย่างไร ต่อตนเองและชุมชน รวมถึงประเทศชาติโดยรวม

๘. มุ่งเน้นกลุ่มบุคคลตัวอย่าง เพื่อให้เยาวชนให้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง

๙. กิจกรรมหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ต้องทำแบบต่อเนื่อง

๑๐. จัดทำป้ายติดกิจกรรมไว้ในที่ชุมชน สถานที่ราชการ โรงเรียนและหมู่บ้าน

๑๑. ต้องขับเคลื่อนร่วมกับสถานศึกษาในพื้นที่

๑๒. ต้องขับเคลื่อนโดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มองค์กรในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่ม อสม. กลุ่มอาชีพต่างๆ

๑๓. ต้องจัดกิจกรรมเสริมที่น่าสนใจเพื่อใช้เป็นโอกาสในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ เช่น การแสดงธรรมชาติของพระที่มีชื่อเสียง การจัดงานสวดสะเดาะเคราะห์ต่อชะตา และการจัดงานประจำปีหรืองานรื่นเริง^{๑๑๘}

๓.๒.๕. โครงการหมู่บ้านรักษาศิล ๕ ในเขตอำเภอไทรโยค

อำเภอไทรโยค เป็นอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี อยู่ห่างจากจังหวัดประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ลักษณะทั่วไปเป็นพื้นที่ป่าไม้และภูเขา มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น น้ำตกไทรโยค ถ้ำละว้า ถ้ำดาวดึงส์ และอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ สมัยรัชกาลที่ ๕ พระองค์ได้เสด็จประพาสน้ำตกไทรโยคน้อย สมัยนั้นยังไม่มีชื่อ พระองค์ได้ทอดพระเนตรและเห็นต้นไทรที่ขึ้นอยู่ริมธารน้ำจึงตั้งชื่อ "น้ำตกไทรโยคน้อย" และเมื่อได้มีการจัดตั้งอำเภอขึ้นจึงตั้งชื่ออำเภอตามชื่อน้ำตกไทรโยค

ชุมชน/วัดน้ำตก

สภาพทั่วไปของวัดน้ำตก ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นวัดที่มีสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดลำดับที่ ๘ ของจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ ร ชุมชนท่าเสา มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีเทือกเขาตลอดแนว มีฝนตกชุก ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำสวนผลไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับ ป่าไผ่ เพราะมีแม่น้ำไทรโยค และลำธารธรรมชาติไหลผ่านพื้นที่ บางแห่งเป็นทุ่งหญ้าเหมาะสำหรับเลี้ยงสัตว์ เช่น โคเนื้อ โคนเนื้อ มีสภาพสังคมเศรษฐกิจที่เป็นชุมชนชาวพุทธ ไทยกะเหรี่ยง มอญพม่า มีน้ำตกไทรโยคน้อย ทางรถไฟสายมรณะอนุสาวรีย์ช่องเขาขาด (พิพิธภัณฑ) พุน้ำร้อน มีวัดสำคัญคือวัดน้ำตก ซึ่งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกาญจนบุรี แห่งที่ ๘ โดยมี “พระครูนิโครธโยคภาสิรักษ์” เป็นเจ้าอาวาสเจ้าสำนักและเป็นเจ้าคณะอำเภอไทรโยค พื้นที่ในเขตชุมชนท่าเสา มีความอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำลำธารไหลผ่าน มีป่าไผ่กว้างขวาง สามารถนำไปใช้ในการจักสานเพื่อจำหน่าย ชาวบ้านจึงมีอาชีพหลักหรืออาชีพรองในการสานแข่งซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน ในชุมชนมีการประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น บริการท่องเที่ยว

^{๑๑๘}สัมภาษณ์ พระครูกาญจนสิรินธร, เจ้าคณะอำเภอพนมทวน, ๑ เมษายน ๒๕๖๐.

ค้าขายสินค้าผลิตภัณฑ์พื้นบ้านแปรรูป ล่องแพ ล่องเรือ ไกด์นำทาง รับจ้าง วัดน้ำตกเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชนบ้านท่าเสา ซึ่งมีพระครูนิโครธโยคารักษ์เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆ จนวัดกลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชน เมื่อเข้าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของจังหวัดกาญจนบุรี วัดน้ำตกได้รับการยกย่องว่าเป็นตัวอย่างของวัดที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ดังนี้

๑. มีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการฯ คิดเป็นร้อยละ ๖๖ ของประชากรในพื้นที่
๒. สถิติคดีต่างๆ ในชุมชนลดลงอย่างชัดเจนเมื่อเข้าร่วมโครงการดังกล่าว ในชุมชนเกิดความสามัคคีปรองดอง มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางวัดน้ำตกจัดขึ้นอย่างชัดเจน
๓. กิจกรรมอบรมมัคทายกน้อย
๔. การอบรมวิชาชีพและสาธิตการใช้สมุนไพร ซึ่งช่วยชาวบ้านให้ได้มีอาชีพ การแปรรูปสมุนไพรเป็นสินค้าไปจำหน่าย เพิ่มรายได้ อาทิ ยาต้ม ยาหม่อง เป็นต้น
๕. การจัดอบรมปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะวัดน้ำตกเป็นศูนย์ประสานงานสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัด
๖. กิจกรรมทุกวันพระและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีการปฏิบัติธรรม และคณะอุบาสกศีลมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี
๗. กิจกรรมบวชป่า การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การรณรงค์ ลด ละ เลิกอบายมุข โดยใช้ศีล ๕ เป็นหัวข้อการเทศนาของเจ้าอาวาส และใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมต่างๆ
๘. ร่วมกับ อนามัย สาธารณสุข สถานศึกษา จัดกิจกรรม ลด ละ เลิกอบายมุข
๙. กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง วันตรุษสารทต่างๆ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในชุมชนท่าเสา
๑๐. กิจกรรมทำบุญกลางแจ้ง บริเวณศาลพระภูมิประจำชุมชน เพื่ออุทิศแก่ผู้ล่วงลับ เจ้าป่าเจ้าเขาในวันขึ้นปีใหม่ ได้รับความนิยมนับถือเป็นประเพณีท้องถิ่น มีชุมชนเข้าร่วมค้ำคักรวมถึงองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน^{๑๑๙}

สรุปว่า การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ๙ พื้นที่ทั้งระบบ เป็นไปอย่างเรียบง่ายและมั่นคง ภายใต้แนวคิด พอเพียงและพอประมาณ โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วน ปรีกษาหารือกันก่อนที่จะดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นให้เป็นส่วนหนึ่งของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ได้ให้เป็นต้นแบบ และเป็นส่วนหนึ่งให้จังหวัดกาญจนบุรีได้รับเป็นจังหวัดต้นแบบ คือ จังหวัดรักษาศีล ๕ ต้นแบบ และในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ สู่เป้าหมาย วัดจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมโดยเฉพาะพระสงฆ์ในการในทุกระดับชั้นของจังหวัด และเจ้าอาวาส ผู้บริหารระดับจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดหน่วยงานทางทหาร ในพื้นที่ ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด ผู้บริหารระดับอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพิจารณา และตั้งใจรักษาศีล ๕ โดยพร้อมเพรียงกันเพื่อร่วมสร้าง “ครอบครัวรักษาศีล หมู่บ้านรักษาศีล ตำบลรักษาศีล อำเภอรักษาศีล และจังหวัดรักษาศีล ๕”

^{๑๑๙}สัมภาษณ์ พระครูนิโครธโยคารักษ์, เจ้าคณะอำเภอไทรโยค, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.

๓.๓ บทสรุป

สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของ คณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรค ในการขับเคลื่อนโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล ๕ สรุปได้ ดังนี้

๑. การทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๑) การชี้แจงอธิบายให้สังคมและชุมชนรู้และเข้าใจโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ว่า มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและสังคม ต้องใช้ทั้งทักษะและเวลาค่อนข้างมากและมากที่สุดทำให้ โครงการขับเคลื่อนได้ช้า

๒) สภาพการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แม้มีผู้บริหารทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายอาณาจักรจะร่วมมือกัน ก็ยังมีปัญหาเรื่องงบประมาณ บุคลากร และ ชุมชน ตลอดจนความไม่เข้าใจเป็นทุนเดิมของสังคม และพระสงฆ์แกนนำบางรูปเน้นผิดประเด็นและ วัตถุประสงค์เพราะความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ตลอดจนการที่ไม่มีบุคลากรสำรองเมื่อแกนนำติดภารกิจ อื่นที่สามารถทำหน้าที่ต่างๆ แทนได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ

๒. ปัญหาด้านความเข้าใจของโครงการ ผู้ดำเนินโครงการส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจใน การดำเนินงานของโครงการ ขาดความเข้าใจในระบบการทำงานของโครงการ ปัญหาต่างๆ ส่งผลมา จาก ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน และสภาพแวดล้อมในการ ปฏิบัติงาน ซึ่งสาเหตุดังกล่าวทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานอย่างยิ่ง ดังนั้นปัญหาด้านความเข้าใจของโครงการจึงเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง ของการดำเนินงานของ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของจังหวัดกาญจนบุรี

๓. ปัญหาด้านความร่วมมือ การประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ยังไม่เพียงพอ เนื่องด้วยการทำโครงการที่ต้องติดต่อประสานงานนั้น การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจในการ ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ไม่ชัดเจน นัดประชุมเข้ามาสาย นัดบ่าย เลื่อนเย็น มาแล้วก็ใช้เวลาอธิบายแบบสั้นๆ ย่อยๆ

๔. ปัญหาด้านแผนงาน/โครงการ การจัดทำแผนงาน/โครงการ การขับเคลื่อนไม่ ชัดเจน โดยเฉพาะด้านงบประมาณและผู้รับผิดชอบด้านต่างๆ เป็นต้น

๕. ปัญหาด้านการประเมิน ขาดการติดตามประเมินผลที่เป็นรูปธรรม

๖. ปัญหาด้านประชาสัมพันธ์ ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

๗. ปัญหาด้านแผนขับเคลื่อนระดับจังหวัด ไม่มีการแสดงแผนการขับเคลื่อนโครงการฯ ในระดับจังหวัด

๘. ปัญหาด้านเอกสาร ไม่มีเอกสารมอบหมายผู้รับผิดชอบเรื่องการติดตามผล

๙. ปัญหาด้านตัวชี้วัด ไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรม ส่งผลให้ชุมชน ไม่เข้าใจและไม่ใส่ใจโครงการ ด้านบุคลากร วัด/ชุมชนขาดแคลนบุคลากร ปัญหาด้านนโยบาย นโยบายและแนวทางไม่ชัดเจน ไม่ต่อเนื่อง และปัญหาด้านค่าใช้จ่าย กิจกรรมบางอย่างค่าใช้จ่ายสูง

ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จทำให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ที่ประสบผลสำเร็จ ได้แก่

๑. สภาพชุมชนเป็นที่ประกอบด้วยหลากหลายเผ่าพันธุ์ แต่เป็นชาวพุทธ ส่งผลทำให้ มาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

๒. สภาพเศรษฐกิจในชุมชน เป็นตัวเกื้อหนุนการทำงาน

๓. บุคลากรทางศาสนาโดยเฉพาะเจ้าอาวาส เป็นที่รักและเคารพ ศรัทธา เป็นคุณลักษณะผู้นำที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ ทำให้ได้รับความร่วมมือจากชุมชน กลุ่ม เครือข่ายต่างๆ

๔. บางชุมชนเป็นชุมชนที่มีจุดเด่น เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีรายได้เพียงพอ จึงช่วยกันดูแลรักษาสีงแวดล้อมในชุมชน เพื่อเป็นแหล่งทำมาหากินในชุมชนของตนเอง พร้อมกันนั้นก็ยังเป็นกำลังด้านทุนทรัพย์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประจำโครงการอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง^{๑๒๐}

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามนโยบายคณะสงฆ์ไทยและคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้ ดังนี้

๑) จัดกิจกรรมทั้งในทางศาสนาเองและกิจกรรมที่ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนตลอดทั้งปี ที่เห็นเด่นชัดก็คือกิจกรรมทางศาสนา เมื่อมีกิจกรรมของวัดครั้งใด ผู้คนในชุมชนที่ได้รับทราบข่าวสารจากทางวัดจะมาช่วยกันอย่าง เต็มที่ทั้งยังช่วยบริจาคทรัพย์ สิ่งของต่างๆ ไม่มากก็น้อยทุกครั้งไป ซึ่งนับว่าเป็นการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดีตลอดมา

๒) กิจกรรมรณรงค์ให้แต่ละวัดติดตั้งป้าย ลด ละ เลิกอบายมุขต่างๆ ตลอดทั้งปีและตลอดไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญ หรือไปรบกวนผู้อื่น และเพื่อเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคมโดยรวม ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี

๓) กิจกรรมการรณรงค์ให้มีการทำบุญทุกวันพระและวันอาทิตย์อยู่แล้ว ประกอบกับเป็นวัดที่มีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงมีทั้งกิจกรรมสวดมนต์ทำบุญตักบาตร ถวายสังฆทาน เป็นปกติอยู่แล้วในส่วนของเยาวชนก็ได้มาศึกษาหาความรู้ในเรื่องของธรรมะและวิชาชีพ เสริมขึ้นพื้นฐานร่วมกับคนในชุมชนทุกวันอาทิตย์ จึงนับได้ว่าได้ มีกิจกรรมทางศาสนาแก่เยาวชนและผู้ปกครอง ตลอดปี ในระยะ ๓ ปีที่ผ่านมา

สรุปว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวนพื้นที่ที่มีผู้เข้าร่วมโครงการผ่านเกณฑ์ที่ระบุไว้ที่ร้อยละ ๗๕ มีอีกหลายหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ ที่ยังขับเคลื่อนได้ไม่เต็มระบบ แม้ว่าการดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ขณะนี้จะเข้าสู่ระยะที่ ๓ ซึ่งจะเน้นในเรื่องคุณภาพแล้ว จำเป็นจะต้องเน้นในเรื่องปริมาณควบคู่กันไป ด้วย เนื่องจากเมื่อมีการปรับฐานข้อมูลใหม่ ยังพบว่า มีหลายพื้นที่และชุมชนยังไม่ผ่านเกณฑ์ ในส่วนของการดำเนินงานประเมินคุณภาพของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ระยะที่ ๓ ที่จะเน้นเชิงคุณภาพนั้น จะเน้นประเมินใน ๓ เรื่องคือ

๑) สามารถนำไปส่งเสริมคุณภาพชีวิตตามหลักศีล ๕ ได้

๒) สามารถนำไปส่งเสริมให้เกิดขึ้นในวิถีชีวิตคนไทยได้

๓) ส่งเสริมให้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ภารกิจของคณะสงฆ์ที่ต้องรับผิดชอบผู้นำที่ให้ความสนใจและเอาใจใส่ในเรื่องของการส่งเสริมให้คนรักษาศีล และจุดอ่อนอีกประเด็นหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนยังมีน้อย เป็นการปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐ แต่ไม่ได้ออกมาจากความตั้งใจรักษาศีลอย่างแท้จริง

^{๑๒๐}สัมภาษณ์ พระครูสิริกาญจนารักษ์, ดร., เจ้าคณะอำเภอบ่อพลอย, ๓ เมษายน ๒๕๖๐.